



GAZETA KOSZYCKA

ISSN 1234-0952

Nr 2 (68)

WIADOMOŚCI GMINNE

październik 2015



Jesień na włostowskich łąkach. Fot. J. Stojek

AKTUALNOŚCI

Sesja Rady Gminy Koszyce

30 września br. odbyła się V sesja Rady Gminy Koszyce. Radni podczas obrad podjęli 6 uchwał w sprawach:

- 1) zmiany budżetu gminy na 2015 rok,
- 2) zmiany uchwały Nr IV/42/2015 Rady Gminy Koszyce z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie utworzenia Dziennego Domu dla osób starszych „Senior-WIGOR”,
- 3) nadania statutu Dziennego Domu „Senior-WIGOR”,
- 4) zmian w Statucie Gminy Koszyce,
- 5) poparcia apelu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej dotyczącego projektu ustawy „Prawo Wodne”,
- 6) zmiany uchwały Nr XIII/141/2013 z dnia 31 stycznia 2013 roku w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawek tej opłaty.

Jednym z punktów sesji była informacja o sprawach oświatowych. Wójt Gminy zwrócił uwagę na wyniki nauczania, niekorzystną tendencję odpływu dzieci do szkół poza teren gminy i brak zdecydowanych działań eliminujących ten problem.

Radni i sołtysi zgłosili wnioski, które w przeważającej części dotyczyły infrastruktury drogowej:

odkraczanie poboczy, wykonanie przepustów, remonty dróg gminnych i powiatowych (Siedliska – Skałka, Witów – Dalanów, Biskupice – Jaksice, Książnice Wielkie – Modrzany, Piotrowice – Dobiesławice). Podczas obrad poruszone m.in. zostały sprawy złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego, remontu przystanku PKS w Koszycach, kontroli hydrantów, terminu spisania umowy na zakup działki w Dolanach.

Udział w sesji wzięli również przedstawiciele gminnych rad – młodzieżowej i seniorów. Przewodnicząca Młodzieżowej Rady Gminy Małgorzata Gorzałczany przedstawiła harmonogram działania Rady do końca roku a Przewodniczący Gminnej Rady Seniorów Pan Ireneusz Pokigo, który jest jednocześnie prezesem stowarzyszenia Koszycki Uniwersytet Trzeciego Wieku przedstawił krótką informację o działalności organizacji.

Głos podczas obrad sesji zabrał również Pan Adam Król (radny powiatowy), który zobowiązał się do przekazania wniosków zgłoszonych pod adresem starostwa.

Monika Molenda

Spis treści

Aktualności

Sesja Rady Gminy Koszyce	2
Odnaka Honorowa za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego	3
Dzienny dom „Senior-WIGOR”	4
Ośrodek Wsparcia w Koszycach i Przemykowie	6
Uroczystości z okazji Dnia Seniora w Gminie Koszyce....	7
II Edycja projektu „Pierwszy dzwonek”	9
Małopolskie Remizy 2015.....	9

Spółeczeństwo obywatelskie

Trzeci rok działalności Koszyckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku	10
Dożynki Wiejskie w Przemykowie	12
O naszym stowarzyszeniu słów kilka.....	13
Jak to na rowerze ładnie.....	14

Historia

I znów Nidzica	18
Witów – gród nad Wisłą.....	20
Ikona – wyjątkowe znalezisko na plebanii w Koszycach	23
Geneza grobu zbiorowego z Koszyc	25

Środowisko, ekologia

Z ekologią na TY.....	28
Susza odsłania ciekawe znaleziska.....	32

Kultura, edukacja, sport

Żyjmy zdrowo na sportowo	34
Alkohol oszukuje Ciebie i Twoją rodzinę.....	36
Od Redakcji.....	36

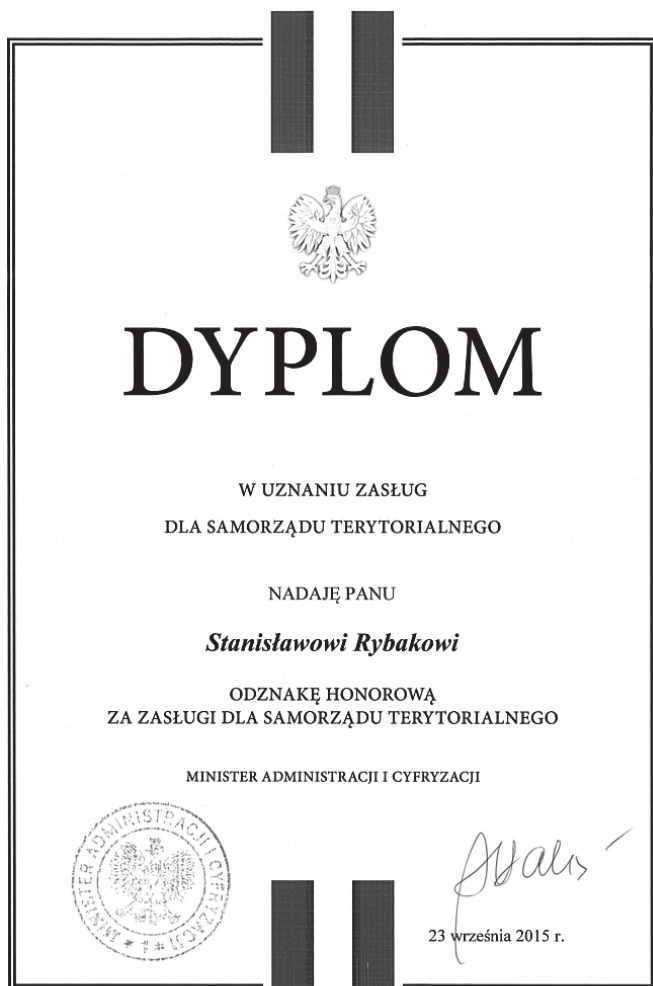
Odznaka Honorowa za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego

23 września podczas konferencji „Systemowe zmiany w funkcjonowaniu polskiego samorządu terytorialnego. IV Konferencja z cyklu Sprawne Państwo”, odbywającej się na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak został uhonorowany Odznaką Honorową za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego. To wyróżnienie przyznawane przez Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Wójt Gminy Koszyce znalazł się w gronie wybitnych samorządowców odznaczonych tym wyróżnieniem. Wraz z nim Odznaki otrzymali także m.in. Prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, Wojewoda Małopolski Jerzy Miller, Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego Kazimierz Barczyk, Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Sowa.

Sprawne państwo to sprawni samorządowcy. Gratulujemy!

Redakcja



RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER
ADMINISTRACJI I CYFRYZACJI

Andrzej Halicki

Warszawa, dnia września 2015 r.

Pan Stanisław Rybak

Stanowimy Panie Wójcie,

Pana wyjątkowe zaangażowanie, trud i bezinteresowne oddanie w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i samorządu terytorialnego sprawiły, że chciałbym z wielką przyjemnością nadać Panu Odznakę Honorową za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego. W związku z tym serdecznie Pana zapraszam na uroczystość wręczenia odznak, która odbędzie się podczas IV konferencji z cyklu Sprawne Państwo „Samorząd terytorialny 2020” w dniu 23 września 2015 r. o godz. 9.00 na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, Budynek Główny, Stara Aula (I piętro).

Ze względu na rangę spotkania proszę o osobisty udział oraz potwierdzenie obecności do dnia 18 września 2015 na adres: marzena.radziszewska@mac.gov.pl lub tel. 22 245 5852.

Minister Administracji i Cyfryzacji
z up. Jan GRABIEC
Podsekretarz Stanu

Dzienny dom „Senior-WIGOR”

Nowe przedsięwzięcie – DZIENNY DOM „SENIOR-WIGOR” w Książnicach Małych dla mieszkańców naszej gminy

Gmina Koszyce jest jednym z dziewięciu samorządów województwa małopolskiego i jedną ze 119 gmin w całej Polsce, która otrzymała dofinansowanie na utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych 60+ w ramach Rządowego Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015–2020 edycja 2015.

Program „Senior-WIGOR” czyli tworzenie domów dziennego pobytu zainicjowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej to połączenie uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i gabinetu rehabilitacyjnego. Główny cel to w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu przewiduje się udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.



SENIOR WIGOR
DZIENNE DOMY OPIEKI

W dniu 8 czerwca 2015 r. przez Ministerstwo ogłoszony został otwarty konkurs na najlepsze projekty dofinansowane ze środków programu „Senior-WIGOR”.

Gmina Koszyce złożyła ofertę wraz z diagnozą lokalnych potrzeb wśród grupy wiekowej 60+, kosztorysem inwestorskim planowanego remontu budynku przeznaczonego na ten cel (świetlica wiejska w Książnicach Małych), pierwszymi pozwoleniami i harmonogramami prac. Oferta nasza została rozpatrzona pozytywnie. Zgodnie z podpisaną umową otrzymaliśmy środki finansowe z przeznaczeniem na remont i dostosowanie budynku do standardów domu dziennego pobytu wraz z odpowiednim wyposażeniem (80% całej inwestycji). Pozostała kwota inwestycji to wkład własny gminy.

W dniu 5 sierpnia 2015 r. z rąk Premier Ewy Kopacz i Ministra Pracy i Polityki Społecznej Władysława Kosiniaka-Kamysza Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak otrzymał list gratulacyjny, informujący, że Gmina Koszyce uzyskała dofinansowanie na utworzenie Dziennego Domu „Senior-WIGOR”. Natomiast w dniu 2 października 2015 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej Pan Władysław Kosiniak-Kamysz przybył z wizytą na plac budowy w Książnicach Małych gdzie od pierwszych dni



Wójt Gminy Koszyce odbiera z rąk Premier Ewy Kopacz promesę na dofinansowanie do utworzenia Dziennego Domu „Senior-WIGOR”



List gratulacyjny z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

września trwają prace remontowo-budowlane. Remont ten polega na całkowitej modernizacji i przebudowie budynku świetlicy wiejskiej.



Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Książnicach Małych – wizyta Ministra Pracy i Polityki Społecznej Fot. M. Kulesza



Minister p. Władysław Kosiniak-Kamysz na placu budowy Dziennego Domu „Senior-WIGOR” Fot. M. Kulesza

Liczymy, że prace remontowe wraz z uzyskaniem wszelkich pozwoleń związanych z działalnością statutową Dziennego Domu „Senior-WIGOR” oraz wyłonienie kadry pracującej w placówce (kierownik, opiekun – animator zajęć, pielęgniarka, fizjoterapeuta – rehabilitant, itp.) zakończą się w miesiącu listopadzie. Planujemy, że od grudnia br. ruszą zajęcia dla osób chętnych – osób starszych 60+.

Zapraszamy wszystkie osoby chętne w wieku 60+, kobiety i mężczyzn z terenu naszej gminy, które chciałyby skorzystać z oferty proponowanej przez Dzienny Dom „Senior-WIGOR”. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” zapewnił będzie 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior-WIGOR” to w szczególności

usługi: socjalne, w tym posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej lub kinezyterapii, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy), terapii zajęciowej. Duży nacisk kładziony będzie na usprawnianie ruchowe, w tym zajęcia z rehabilitantem – fizjoterapeutą. Mamy nadzieję, że nowo wyremontowany budynek będzie malowniczym miejscem, gdzie seniorzy będą mogli przyjemnie spędzić czas, w gronie osób w podobnym wieku.

Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Koszycach ul. E. Łokietkówny 14, tel. 41 35 14 048 wew. 27.

Opracował: GOPS Koszyce

Ośrodek Wsparcia w Koszycach i Przemykowie

Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą

Dzięki współfinansowaniu przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie jak również Wójta Gminy w Koszycach od 2012 r. na terenie Gminy Koszyce działa Ośrodek Wsparcia w Koszycach zrzeszający dwudziestu członków (13 osób starszych i 7 dzieci). Inicjatywa ta trwa do chwili obecnej.

Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom osób starszych, zamieszkujących w okolicznych wsiach, postanowiono rozszerzyć ofertę pomocową o utworzenie drugiego Ośrodka Wsparcia w Domu Kultury w Przemykowie. Ośrodek wsparcia rozpoczął swoją działalność od 1 czerwca 2015 r.

Zarówno członkowie koszyckiego OW jak i OW Przemyków spotykają się w swym gronie 3 razy w tygodniu. Ośrodek z Koszyc we wtorek, środę i piątek w godzinach od 14 do 18 w budynku Centrum Oświatowego w Koszycach a Ośrodek Wsparcia z Przemykowa w poniedziałek, środę i czwartek również w godzinach od 14 do 18 w Domu Kultury w Przemykowie. Liczba uczestników łącznie to 26 osób starszych (50+) i 14 dzieci/młodzieży. Opiekunem Koszyckiego OW jest p. Teresa Stępień, natomiast opiekunem OW Przemyków jest p. Krystyna Czarnecka-Ćwiertka.

Założeniem wszelkich inicjatyw na rzecz seniorów jest niwelacja lub znaczne ograniczenie przyczyn, a w konsekwencji również skutków alienacji społecznej osób starszych. Poprzez zaproponowaną

ofertę wsparcia osoby na nowo odnajdują w społeczeństwie swoje miejsce, pobudzają własną aktywność i siły witalne.

Podczas zajęć uczestnicy są aktywizowani do wspólnej pracy, do wymiany umiejętności oraz doświadczeń. Organizowane są warsztaty np. rękodzieła (malowanie na szkle, wykonywanie ozdób świątecznych, biżuterii, itp.), zajęcia kulinarne, zajęcia sportowo-rekreacyjne, zajęcia zdrowego trybu życia, itp. Przywiązujemy również dużą uwagę do



Zajęcia plastyczne Ośrodek Wsparcia Przemyków

dbałości o sferę kulturalną seniorów oraz młodzieży, poprzez ułatwienie do niej dostępu. W związku z tym raz na kwartał organizowane są wyjazdy do kina, teatru, muzeum. Odbywają się także wyjazdy turystyczne mające na celu poznawanie własnego regionu.

Cieszymy się, że zaproponowana przez nas forma aktywności spotkała się i nadal spotyka z coraz większym zainteresowaniem ze strony odbiorców, zarówno seniorów jak dzieci i młodzieży. Naszą dewizą przyświecającą działalności mogą stać się słowa współczesnego pisarza Pablo Coello „[...] samotność nie jest naszym przeznaczeniem, a samych siebie poznajemy tylko wtedy, kiedy możemy się przejrzeć w oczach innych ludzi”.

Opracował: GOPS Koszyce



Ośrodek Wsparcia z Przemykowa na wycieczce

Uroczystości z okazji Dnia Seniora w Gminie Koszyce

13 października 2015 r. odbyło się uroczyste spotkanie Emerytów i Rencistów z terenu gminy Koszyce. Na zaproszenie Wójta Gminy Koszyce Stanisława Rybaka do restauracji Joker w Koszycach przybyło ponad 110 osób. Zaszczycili nas swoją obecnością Minister Pracy i Polityki Społecznej Pan Władysław Kosiniak-Kamysz oraz Posłanka na Sejm Pani Elżbieta Achinger.

Na początku spotkania Wójt Gminy powitał przybyłych gości, a następnie złożył Seniorom serdeczne życzenia z okazji ich święta. W swoim wystąpieniu podkreślił znaczącą rolę osób starszych w społeczeństwie lokalnym. Zachęcał osoby starsze do aktywnego udziału w proponowanych przez samorząd działaniach, takich jak: udział w zajęciach ośrodka wsparcia, Uniwersytecie Trzeciego Wieku. W roku 2012 utworzono Ośrodek Wsparcia dla osób starszych w integracji z młodzieżą. Zadanie realizowane jest dzięki współfinansowaniu przez Wójta Gminy Koszyce oraz Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Inicjatywa ta została rozszerzona w roku bieżącym, poprzez utworzenie Ośrodka Wsparcia w miejscowości Przemków. Ośrodki Wsparcia cieszą się dużym zainteresowaniem. Łącznie w zajęciach uczestniczy 26 osób starszych i 14 dzieci i młodzieży.

Wójt Gminy przedstawił także nową ofertę skierowaną do osób starszych, jest nią możliwość uczestnictwa w domu dziennego pobytu „Senior-WIGOR”. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” zapewniał będzie 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Oferta zakłada możliwość skorzystania z usług medyczo-rehabilitacyjnych, kulturowych, socjalnych, uczestnicy będą korzystać z gorącego posiłku, będą mieć także możliwość przyjemnie spędzić czas, w gronie osób w podobnym wieku. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” przeznaczony będzie dla 25 osób i rozpocznie swoją działalność już w grudniu bieżącego roku.

Podczas spotkania głos zabrali również Minister Pracy i Polityki Społecznej Pan Władysław Kosi-



Goście uroczystości Dzień Seniora



Po lewej: Minister Pracy i Polityki Społecznej Pan Władysław Kosiniak-Kamysz, po prawej: Pani poseł Elżbieta Achinger i Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak

niak-Kamysz oraz Poseł Pani Elżbieta Achinger. Jednogłośnie podkreślono rolę osób starszych w społeczeństwie oraz potrzebę świadczenia wszechstronnej pomocy na ich rzecz. Pan Minister wyraził zadowolenie z przystąpienia Gminy Koszyce do Rządowego Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”, dzięki któremu Gmina otrzymała dofinansowanie do utworzenia dziennego domu w Książnicach Małych.

Natomiast Pani Poseł Elżbieta Achinger, która od 2013 roku wspiera działalność Koszyckiego Uniwersytetu



Wójt Gminy Koszyce oraz Minister Pracy i Polityki Społecznej, Kierownik GOPS

Trzeciego Wieku, doceniła aktywność samorządu w działaniach podjętych wobec seniorów. Uniwersytet Trzeciego Wieku stał się wspaniałą odpowiedzią na społeczne zapotrzebowanie, aktywizację seniorów w różnych aspektach ich życia. Zrzesza 96 członków. Jego działalność opiera się m. in. na zdobywaniu wiedzy, umiejętności, rekreacji, aktywnego wypełniania czasu wolnego i podtrzymywania więzi towarzyskich osób 55+.

Gmina Koszyce od wielu lat współpracuje i wspiera działalność organizacji pozarządowych oraz stowarzyszeń funkcjonujących w obszarze szeroko rozumianej pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy Koszyce.

Po uroczystych przemówieniach wszyscy zebrani goście wysłuchali występu zespołu muzycznego „Chawira”, w repertuarze którego znalazły się znane piosenki estradowe, kabaretowe, jazzowe i biesiadne.

Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak serdecznie podziękował Panu Ministrowi oraz Pani Posel za obecność w gminnych uroczystościach Dnia Seniora oraz wszystkim zaproszonym gościom za tak liczne przybycie.

Opracował: GOPS Koszyce



Zaproszeni goście



Zaproszeni goście

II Edycja projektu „Pierwszy dzwonek”

Projekt realizowany ze wsparcia finansowego Województwa Małopolskiego, polegający na przyznaniu dotacji dla gmin na udzielenie wsparcia na rok 2015/2016 dla uczniów z rodzin wielodzietnych 3+ z województwa małopolskiego w zakresie zwiększenia ich szans edukacyjnych.

Wsparcie dla uczniów z rodzin wielodzietnych 3+ jest finansowane z dotacji celowej przyznawanej na podstawie uchwały Sejmiku Województwa przez Województwo Małopolskie poszczególnym gminom, na dofinansowanie realizowanych przez gminy zadań w zakresie zwiększenia szans edukacyjnych uczniów z rodzin wielodzietnych 3+.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszycach informuje, że w bieżącym roku szkolnym 2015/2016 do otrzymania wsparcia zakwalifikowało

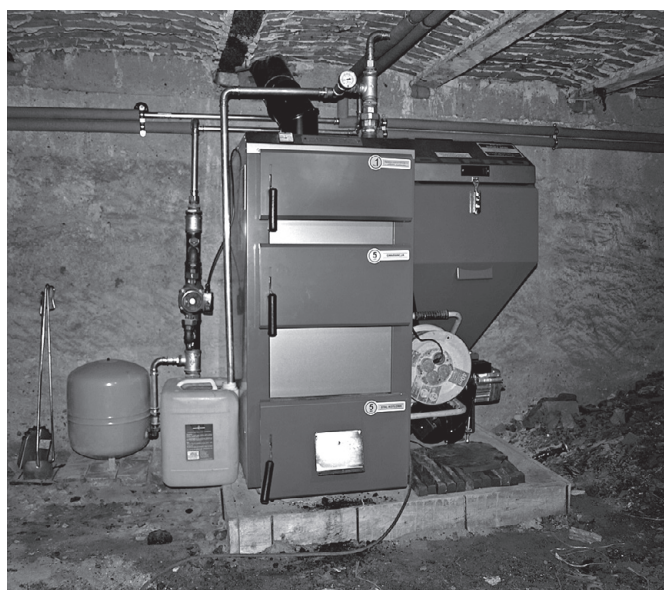
się 27 rodzin. Wsparcie otrzymują uczniowie z rodzin w których liczba dzieci to troje lub więcej. Dotacja przeznaczana jest na zakup artykułów edukacyjnych, w tym szkolnych oraz pomocy dydaktycznych, w szczególności podręczników zgodnie z wymogami programu edukacyjnego szkoły. Wśród 27 rodzin z pomocy korzysta 39 uczniów ze szkół podstawowych, 21 uczniów z gimnazjum i 13 uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Łącznie 73 uczniów.

Do dnia 30 września br. rodziny składały faktury za zakupione artykuły szkolne wraz z oświadczeniem o wydatkowaniu zgodnym z przeznaczeniem. Wszystkie rodziny były bardzo zadowolone z otrzymanego wsparcia.

Opracował: GOPS Koszyce

Małopolskie Remizy 2015

W ramach ogłoszonego konkursu przez Małopolski Urząd Marszałkowski pn. „Małopolskie Remizy 2015”, którego celem jest realizacja prac budowlano-remontowych w remizach strażackich z terenu województwa małopolskiego, Urząd Gminy w Koszycach złożył wniosek w celu wykonania prac budowlano-remontowych w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej w Przemykowie. Jednostka zakwalifikowała się do konkursu. Po ogłoszeniu ofertowym



Nowy piec centralnego ogrzewania



Wnętrze remizy po remoncie



Pomieszczenia socjalne po remoncie

wykonano prace budowlano-remontowe, centralne ogrzewanie oraz przyłącze kanalizacji w budynku.

Wykonano remont garażu tj. usunięcie starej wylewki, renowację sufitu i malowanie całego garażu. Ocieplono i pomalowano drzwi garażowe. Założono centralne ogrzewanie w garażu i w pomieszczeniach budynku. Zostały zrobione od podstaw dwie łazien-

ki, w tym jedna wyposażona w kabinę prysznicową. Całkowity koszt zadania w ramach konkursu „Małopolskie Remizy 2015” to kwota 50 994 zł, a przyznana dotacja przez Samorząd Województwa Małopolskiego to 23 126 zł.

Zofia Drobniak

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Trzeci rok działalności Koszyckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

W sali wystawienniczo-konferencyjnej Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Boducha w poniedziałek 5 października bieżącego roku odbyła się podniosła uroczystość inauguracji kolejnego, trzeciego już roku akademickiego Stowarzyszenia Koszyckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku rozpoczęta odśpiewaniem podniosłego, a zarazem radosnego hymnu studentów całego świata *Gaudeamus igitur*. Sala była wypełniona po brzegi – wszak Koszycki Uniwersytet zrzesza już blisko setkę studentek i studentów tak z gminy Koszyce jak i gmin ościennych, w tym z gminy Bejsce, Nowe Brzesko, Kazimierza Wielka czy Proszowice.

Inaugurację nowego roku akademickiego zaszczylicili swą obecnością tak zacni goście jak Posłanka na

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji Pani Elżbieta Achinger, Przewodniczący Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski, Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego, a zarazem honorowy Obywatel gminy Koszyce Pan Kazimierz Barczyk, Prorektor Wyższej Szkoły Europejskiej im. Ks. Józefa Tischnera w Krakowie Pan dr Błażej Sajduk, Wójt Gminy Koszyce Pan Stanisław Rybak, Przewodniczący Rady Gminy Koszyce Pan Tadeusz Nawrot, Proboszcz Parafii Koszyce ks. Kanonik Adam Pawlik. Uroczystości przewodniczył, w tym wygłosił powitanie przybyłych gości i studentów Prezes Stowarzyszenia Pan Ireneusz Pokigo.

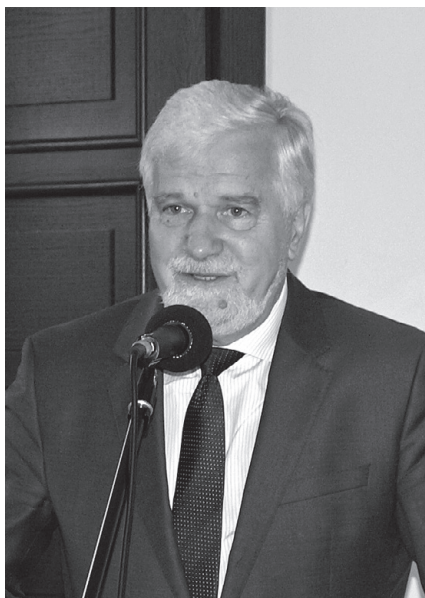
Pierwsze wystąpienie miał Wójt Pan Stanisław Rybak, który jeszcze raz uroczystie powitał dostoj-



Honorowi goście uroczystości, od lewej: Prorektor Wyższej Szkoły Europejskiej im. Ks. Józefa Tischnera w Krakowie Pan dr Błażej Sajduk, Posłanka na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji Pani Elżbieta Achinger, Przewodniczący Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski, Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego, a zarazem honorowy Obywatel gminy Koszyce Pan Kazimierz Barczyk, Wójt Gminy Koszyce Pan Stanisław Rybak



Prezes Stowarzyszenia Pan Ireneusz Pokigo



Pan Kazimierz Barczyk



Pan dr Błażej Sajduk

nych gości podkreślając szczególnie ich zasługi zarówno dla samego Uniwersytetu Trzeciego Wieku jak i gminy Koszyce, w tym wyjątkowo częste odwiedziny Gminy przez Panią Posłankę, podsumował minione dwa lata działalności Stowarzyszenia, a na koniec zwrócił się do Pani Poseł i Pana wiceprzewodniczącego Sejmiku o wsparcie i lobbing na rzecz inicjatywy budowy obwodnicy Koszyc. Pani Posłanka Achinger w swym wystąpieniu wyraziła uznanie dla Zarządu Stowarzyszenia i wszystkich słuchaczy Uniwersytetu za wyjątkową aktywność, szerokie spektrum zajęć, aktywne uczestniczenie w organizowanych spotkaniach, zjazdach na poziomie wojewódzkim, a także przedstawiła nowe zamierzenia uatrakcyjnienia oferty na nowy rok akademicki.

Następnie odbyły się dwa wykłady inauguracyjne; pierwszy wygłosił Pan Kazimierz Barczyk na temat początków i doniosłości nauczania uniwersyteckiego w Krakowie, początków chrześcijaństwa na ziemiach polskich i znaczenia kościoła w tworzeniu poczucia państwowości, tożsamości narodowej, patriotyzmu. Drugi wykładowca Pan dr Błażej Sajduk starał się przybliżyć słuchaczom pojęcie *robotyki*, kierunki rozwoju i praktycznego wykorzystania tej dziedziny nauki z uwzględnieniem



Studenci UTW

moralnych aspektów korzystania z robotów zwłaszcza w dziedzinie przemysłów obronnych (drony, samoloty i pojazdy lądowe bezzałogowe zabijające żołnierzy wroga, a sterowane przez osoby znajdujące się nawet tysiące kilometrów od pola walki w bezpiecznym miejscu!).

Na zakończenie odbył się koncert utworów muzyki klasycznej i jazzowej na pianinie w formie *na cztery ręce*, wykonawczyniami były dwie pianistki z Krakowa, przy czym liderką duetu była nauczycielka tutejszej szkoły muzycznej pierwszego stopnia Pani Joanna Kwinta.

Adam Andrzej Gąsior

Dożynki Wiejskie w Przemykowie

23 sierpnia 2015 r. odbyły się Dożynki Wiejskie zorganizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Przemykowa. Program rozpoczął się uroczystym przemarszem z wieńcami spod budynku byłego Domu Kultury w Przemykowie pod Remizę Strażacką. Starostwie dożynek Pani Monika Czerepak i Pan Kazimierz Tyrcha stanęli na czele kolumny niosąc wypieczony chleb. Za starostami poszczególne delegacje niosły okazałe wieńce dożynekowe.

Po godz. 15 rozpoczęła się część oficjalna. Starostwie przekazali chleb gospodarzom dożynek Pani Teresie Mydłowieckiej i Ryszardowi Sieradzemu, którzy rozdzielili kawałki pieczywa pomiędzy uczestników dożynek. Część artystyczną uświetnił występ dzieci. Ko-



Starostwie dożynek Pani Monika Czerepak i Pan Kazimierz Tyrcha



Delegacje z wieńcami



Stowarzyszenie Włostowice Przyszłość ośpiewuje wieniec dożynkowy

lejnym punktem programu było rozpoczęcie konkursów: na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, najpiękniej ośpiewany i najpiękniejszy bukiet ze zboża oraz biżuterię. Wykonane z niezwykłą starannością i pełne barw wieńce oraz stroje ludowe wzbogacały i wyróżniały uroczystość. Podczas uroczystości odbył się również turniej piłki nożnej pomiędzy Wolą Przemyską a Przemyskiem oraz konkurs sprawności sołtysów.

Dożynki wiejskie zaszczyliła swoją obecnością Pani poseł Elżbieta Achinger, która podziękowała rolnikom za trud i poświęcenie pracy na roli,



Podziękowania dla rolników przez Panią poseł Elżbietę Achinger i wręczenie odznaczeń

i wręczyła odznaczenia najlepszym gospodarzom naszej gminy.

Przedostatnim punktem programu dożynek było przekazanie kompletnego umundurowania dla OSP Przemysków przez Sekretarz Gminy Panią Jolantę Chłopek oraz Panią Zofię Drobnik – inspektora ds. obywatelskich, obronnych i zarządzania kryzysowego Urzędu Gminy w Koszycach.

Dożynki w Przemysku zakończyły się zabawą taneczną.

Monika Molenda

O naszym stowarzyszeniu słów kilka...

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Piotrowice jest stosunkowo młodym stowarzyszeniem w porównaniu do innych z terenu Gminy Koszyce. Oficjalnie swoją działalność rozpoczęło z dniem 01.06.2015 roku. Na pierwszym spotkaniu organizacyjnym wspólnota wsi Piotrowice ustaliła cele i zadania jakich podjęło się realizować stowarzyszenie. Ponadto mieszkańcy Piotrowic postawili na młode pokolenie – zarząd, aby oni realizowali ustalone cele statutowe, ale także wspólnotowe.

Pierwszym przedsięwzięciem jakie wykonało stowarzyszenie była impreza o charakterze sportowo-rekreacyjnym połączona z festynem rodzinnym. Wydarzenie to miało miejsce 2 sierpnia br. i zalicza się do bardzo udanych w karierze stowarzyszenia, gdyż oprócz pięknej pogody dopisali zarówno najmłodszy jak i ludzie starsi chcący spędzić to niedzielne popołudnie na wspólnej integracji. Jednak nie ma co się dziwić, że było tak wiele osób zarówno

biorących udział w meczach piłki nożnej jak i osób postronnych, skoro jak przyznał Pan Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak „była to pierwsza impreza w Piotrowicach od 25 lat”. Stowarzyszenie oprócz sportu, promowało także miły sposób spędzania wolnego czasu dla najmłodszych, a mianowicie były to zamek dmuchany, trampolina a także dość popularne malowanie twarzy. Po zakończonych zmaganiach piłkarskich wszyscy uczestnicy tej imprezy zostali zaproszeni do wspólnej zabawy tanecznej z zespołem Top Dance, która trwała do białego rana. Warto również wspomnieć, że panie ze Stowarzyszenia poświęciły swój cenny czas wolny i przygotowały mały poczęstunek dla każdego.

Kolejnym wyzwaniem jakie podjęło Stowarzyszenie były Dożynki Przemyskie. Po otrzymaniu zaproszenia bardzo szybko udało się zorganizować osoby chętne do współpracy zarówno przy wieńcu dożynkowym jak i przy ośpiewaniu owego wieńca.

Dzięki kreatywnym pomysłom oraz dużemu zapałowi członków społeczności lokalnej udało się wykonać piękny wieniec dożynkowy, a także zorganizować oprawę muzyczną do wienca. Jak się okazało zapał i chęci do współpracy są wysoko nagradzane – tak było w tym przypadku, gdyż Stowarzyszenie zajęło pierwsze miejsce w konkursie na najlepiej ośpiewany wieniec dożynkowy. Oczywiście nie była to zasługa jedynie pomysłu i organizacji, ale przede wszystkim tych odważnych osób, które zgodziły się zaprezentować publicznie w strojach krakowskich (co było pewnego rodzaju dopełnieniem całości imprezy).

19 września br. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Piotrowice urządziło Wieczór Piosenki Cygańskiej, który zapewne będzie dobrze pamiętany przez mieszkańców jak i przybyłych na to wydarzenie gości. Impreza została zrealizowana ze środków własnych Stowarzyszenia i miała charakter otwarty. Piosenki zaprezentowane przez członków Stowarzyszenia były znane i lubiane przez publiczność, która razem z nimi uczestniczyła ochoczo w przedstawieniu. W trakcie trwania tego „mini koncertu” można było się przekonać jak wielki potencjał tkwi w członkach stowarzyszenia, odkryto także wiele talentów, nie tylko muzycznych, które z pewnością w najbliższej przyszłości zostaną wykorzystane. Podczas imprezy można było spotkać cyganki, które roznosiły kwiaty oraz wróżyły. Po występach odbyła



Prezentacja wienca dożynkowego przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Piotrowice

się zabawa taneczna z zespołem Top Dance, oczywiście do białego rana.

To co robi Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Piotrowice, w jaki sposób działa i dalej chce się rozwijać pokazuje, że warto zająć się kulturalną stroną życia swojej miejscowości poprzez różnego rodzaju inicjatywy zarówno ze strony członków stowarzyszenia jak i pozostałych mieszkańców. Będzie coraz więcej pomysłów do realizacji.

Prezes Stowarzyszenia
na Rzecz Rozwoju Wsi Piotrowice
Barbara Grzybek

Jak to na rowerze ładnie...

Utworzony w październiku 2013 roku Uniwersytet Trzeciego Wieku w Koszycach okazał się tzw. „strzałem w dziesiątkę” w zakresie aktywizacji społecznej i tworzenia kolejnego elementu społeczeństwa obywatelskiego przez Wójta, Pana Stanisława Rybaka, gdyż była to jego osobista inicjatywa i konsekwentne inspirowanie środowiska seniorów. Sukces przeszedł wszelkie oczekiwania; już podczas inauguracji Uniwersytet zrzeszał blisko pięćdziesięciu członków. Osobisty patronat nad działalnością Uniwersytetu objęła Pani Poseł Elżbieta Achinger. Powołany Zarząd Stowarzyszenia (taką właśnie formę organizacyjną przyjął UTW w Koszycach) bardzo aktywnie

i kreatywnie podszedł do swych obowiązków organizując szeroką i atrakcyjną paletę działań i aktywności obejmującą różne formy kształcenia seniorów, rozwijania aktywności intelektualnej i fizycznej, upowszechnianie profilaktyki gerontologicznej, uczestnictwo w istotnych wydarzeniach kulturalnych itp. Działalność UTW szerokim echem odbiła się na terenie Gminy jak i poza nią, o czym najlepiej świadczy przystąpienie do Stowarzyszenia osób zamieszkałych na terenie ościennych gmin. W bieżącym roku liczba członków UTW zbliża się do setki.

Realizowany cykl wykładów przez dr. Grudnia z Kliniki Kardiologicznej im. JP II w Krakowie,

podczas których wykładowca podkreślał rolę aktywności fizycznej dla jakości życia, a zwłaszcza dla poprawy funkcjonowania serca, zaowocował między innymi zorganizowaniem zajęć sportowych na sali gimnastycznej Centrum Oświatowego – wielokrotne spotkania z magistrem fizjoterapii i rehabilitacji podczas których uczestnicy ćwicząc poznali zestaw ćwiczeń dla osób w średnim i podeszłym wieku. Przełamania wewnętrznych oporów (co na to powiedzą ludzie?) wymagało od wielu uczestników włączenie się do grupowego uprawiania tak zwanego *nordic walkingu* (czytaj: nordik uoking) czyli maszerowania z użyciem specjalnych kijków, podobnych trochę do kijków narciarskich. Odbycie szeregu takich marszów pozwoliło – obok b. korzystnego dla zdrowia ruchu aktywizującego większość mięśni rąk i nóg – na poznanie atrakcyjnych przyrodniczo zakątków Gminy.

Z początkiem 2015 roku w ramach Stowarzyszenia powstała Sekcja Rowerowa, której członkowie – jak dotychczas w dziesięcioosobowym składzie – przystąpili do bardzo atrakcyjnej formy aktywności fizycznej w formie zorganizowanych wyjazdów rowerowych w ramach przyjętego projektu pod nazwą: ROWEREM PO ZDROWIE, POZNA-

WANIE HISTORII, KULTURY I ZABYTKÓW MAŁOPOLSKI.

W pierwszy – niezbyt długi wyjazd, by nie zniechęcić uczestników – w dniu 11 kwietnia 2015 roku grupa udała się do miejscowości Dołęga na terenie Gminy Szczurowa, gdzie znajduje się świetnie utrzymany dziewiętnastowieczny dworek, wybudowany z drewna modrzewiowego około dwa lata przed galicyjską rabacją przez Franciszka Wolskiego, kryty gontem, wokół którego rozciąga się blisko dwuhektarowy park. Wewnątrz znajdują się piękne stylowe meble, zabytkowe przedmioty codziennego użytku, a na ścianach pomieszczeń jest galeria cennych obrazów, wśród których znajdują się dwa portrety pędzla Stanisława Wyspiańskiego. W dworku tym mieszkał między innymi słynny zięć budowniczego dworku – Michał Siedlecki, znany dziewiętnastowieczny biolog, podróżnik i badacz mórz.

Kolejny wyjazd w dniu 16 kwietnia miał charakter integracyjny. Udaliśmy się do nowopowstałej strefy rekreacyjno-wypoczynkowej w Morsku, zlokalizowanej w obrębie przepięknych lessowych skarp nadwiślańskich zachęcających do wspinaczki po nich. Usytuowane przy trasie utwardzonej dróżki tablice informacyjno-edukacyjne ukazują bogactwo



Uczestnicy przed dworkiem w Dołędze



Strefa rekreacyjno-wypoczynkowa w Morsku

unikatowych i chronionych ptaków, zwierząt i ryb rzecznych oraz roślin występujących w tym rejonie. Piękne drewniane budowle w formie palisad, zadane wiaty z ławami do siedzenia i odpoczynku, a zwłaszcza drewniane rzeźby nadają specyficzną atmosferę temu miejscu, utwierdzając o obcowaniu z naturą i przeszłością. Bardzo praktycznym użytkowym elementem wybudowanym w obrębie strefy jest otoczone kamieniami palenisko do palenia ognisk i grillowania. Ze skarp rozciąga się widok na meandrujące koryto Wisły, pobudowane przy brzegach ostrogi łagodzące nurt i przeciwdziałające erozji brzegów. Na części skarp tworzą się osuwiska odsłaniając przekrój warstw osadów nadwiślańskich na przestrzeni minionych tysięcy lat. W trakcie podziwiania uroków tego miejsca rozpaliliśmy ognisko, upiekliśmy kielbaski które wyjątkowo smakowały po intensywnych wspinaczkach na skarpy. Wracaliśmy krętą dróżką wzdłuż Wisły by kolejnym podjazdem wjechać na wzgórze św. Tekli w Witowie, skąd (z punktu widokowego na pagórku) rozciąga się wspaniały widok we wszystkich kierunkach.

W dniu 25 kwietnia udaliśmy się do klasztoru w Hebdowie zatrzymując się po drodze w Pławowicach, gdzie po obu stronach drogi dojazdowej znajdują się duże stawy rybne, ale przede wszystkim dziewiętnastowieczny pałacyk znanego pisarza – hrabiego Ludwika Hieronima Morstina. Pałac wraz z okalającym go parkiem stanowi własność osoby przebywającej w większości za granicą, stąd wszystkie wejścia w obrębie ogrodzenia są zamknięte na kłódki, a dodatkowo na filarze bramy wjazdowej umieszczono tabliczkę: *Teren prywatny. Wstęp wzbroniony*. Żałowaliśmy, że fasadę pałacu i park ze znajdującą się w nim kapliczką mogliśmy



Uczestnicy przed bramą pałacową



Uczestnicy przed bramą pałacową

podziwiać z odległości. Mieliśmy jednak świadomość, że jest to miejsce historyczne, jako że bywali tu często tacy luminarze prozy i poezji jak Julian Tuwim, Leopold Staff, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Antoni Słonimski, Jarosław Iwaszkiewicz, Jan Lechoń czy Emil Zegadłowicz.



Widok na park i kapliczkę

Następnie udaliśmy się do klasztoru w Hebdowie, który jest drugim najstarszym – po klasztorze tynieckim – klasztor w Małopolsce. Pierwotny drewniany klasztor już nie istnieje. Obecny kościół i klasztor pochodzą z XVIII wieku. Najcenniejszym zabytkiem jest drewniana figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem znajdująca się w niszy nad ołtarzem głównym, a powstanie jej datowane jest na rok 1400. Po gruntownym niedawnym remoncie wnętrza klasztoru wyglądają imponująco. Wzdłuż korytarzy ustawione są gabloty z zabytkowymi przedmiotami kultu religijnego, stare księgi wśród których znajdują się starodruki z piętnastego wieku. W ogrodzie na dziedzińcu klasztoru utawione są piękne rzeźby.



Ołtarz główny z rzeźbą Matki Boskiej Hebdowskiej



Rzeźby ogrodowe

Kolejne wyjazdy odbyliśmy do Wał Rudy i Zabawy – miejsc kultu błogosławionej Karoliny Kózkówny, odwiedzanych przez coraz większe grupy pielgrzymów, do Szczepanowa i znajdującej się tam Bazyliki św. Stanisława, do Jadownik Mokrych, do Kazimierzy Wielkiej, do Wierzchosławic i znajdującego się tam Muzeum Wincentego Witosa, do Zalipia, do Puszczy Niepołomickiej (dwukrotnie) – ale o tym następnym razem. Mieliśmy szczęście, bo podczas każdego wyjazdu sprzyjała nam pogoda, świeciło słońce, jednym słowem była wymarzona pogoda. Nie muszę dodawać, że towarzyszyła nam



Korytarze klasztorne



Uczestnicy na tle rzeźby ogrodowej

pogoda ducha, a zespołowa jazda w grupie znajomych to wyjątkowa przyjemność. Tytuł notatki nawiązuje do nieprzewidzianych sytuacji, kiedy rowerzysta spada z roweru. Nam się to też przydarzało! Kilkakrotnie! Mimo to wszyscy członkowie Sekcji Rowerowej uważamy, że jazda na rowerze wybitnie sprzyja podtrzymaniu zdrowia, ze szczególnym podkreśleniem poprawy sprawności stawów kolanowych i biodrowych.

Większość wyjazdów odbywaliśmy po drogach powiatów brzeskiego, tarnowskiego, bocheńskiego i wielickiego. Jednomyslnie stwierdziliśmy, że kultura jazdy kierowców samochodów jeżdżących po tamtejszych drogach jest znacznie wyższa niż u nas, rowerzysta traktowany jest jak równoprawny uczestnik ruchu drogowego, a nie zawalidroga. Być może sprzyja temu mniejsza ilość jeżdżących tam samochodów ciężarowych, znacznie większy odsetek rowerzystów wśród poruszających się drogami, a także powtarzane często znaki drogowe informujące o ruchu rowerzystów. Podczas kilkuset przejechanych tamtejszymi drogami kilometrów nie spotkaliśmy ani jednego wolnobiegającego psa, który próbowałby nas atakować, czy choćby szczekać na nas. I na koniec najważniejsze spostrzeżenie; całymi kilometrami drogi prowadzą przez lasy, co przy małej ilości poruszających się samochodów powoduje, że jadąc oddychamy czystym, przesyconym zapachem lasu powietrzem.

Adam Andrzej Gąsior

HISTORIA

I znów Nidzica

Wielki nasz dziejopis, ks. Jan Długosz, którego pięćsetną rocznicę urodzin w bieżącym roku obchodzimy, w swym monumentalnym, dwunastotomowym dziele „Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego” opisując rzeki przez kraj płynące, wśród lewobrzeżnych dopływów Wisły wymienia Nidzicę z „ujściem koło wsi, czyli miejsca zwanego Ławy, odgraniczającą ziemię krakowską od sandomierskiej”.

Nazwa „Nidzica” to zdrobnienie od „Nidy” – oznaczającej „płynięcie” w pradawnym języku indoeuropejskim. „Nidzica, zwana też Skalbmier-

ką, rzeka, bierze początek w pow. miechowskim, z wysokich tarasów wyżyny krakowskiej, tworzącej w stronie północnej od Miechowa a na zachód od Książa Wielkiego rozległy obszar górzysty i lesisty, sięgający od 1200 do 1450 stóp wzniesienia. Wody tego obszaru... ze wschodnich stoków tworzą Nidzicę, która powstaje w stronie zachodniej od Książa Wielkiego... i płynie w kierunku południowo-wschodnim,... wchodzi w powiat pińczowski, płynie pod Działoszycami, Skalbmierzem, Topołą, Cudzynowicami, Kaźmierzą i za Piotrowicami wpada z lewego brzegu do Wisły pod wsią Urzuty. Długa

około 50 wiorst”. Tak opisuje Nidzicę „Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” t. VII, wydany w Warszawie w 1886 roku. Stopa liczyła wówczas 0,304 m, wiorsta zaś – 1066,8 m.

Według współczesnych miar Nidzica ma 62,9 km długości, źródła znajdują się na wysokości ok. 280 m, wpływa do Wisły na wysokości ok. 180 m w Piotrowicach. Średni przepływ w dolnym biegu – mierzony w Dobiesławicach – wynosi 2,30 m³/sek., zaś maksymalna rozpiętość wahań stanów wody wynosi 3,5 m. Powierzchnia dorzecza liczy 708 km².

U zarania dziejów, w XIII w. terytorium dzisiejszej gminy Koszyce znajdowało się w okręgu kasztelańskim, którego ośrodkiem był gród w Brzesku (dziś Nowe Brzesko). Kasztelania brzeska sięgała do rzeki Nidzicy, która oddzielała ją od kasztelanii wiślickiej. Właśnie Nidzica stała się w XII wieku, w dobie rozbitcia dzielnicowego Polski, granicą między Księstwem Krakowskim i sandomierskim. Dlaczego właśnie Nidzica stała się granicą? Na to pytanie nie ma do dziś jednoznacznej odpowiedzi. Nie stanowiła ona bowiem żadnej naturalnej przeszkody, wprost przeciwnie, właśnie nad tą rzeką było gęste osadnictwo, również i rycerskie. Książę Konrad Mazowiecki, toczący walki o dzielnicę krakowską w latach 1231–1242 właśnie nad Nidzicą osadził szereg rodów rycerskich z Mazowsza. Mieli oni umocnić jego panowanie w tej dzielnicy. Po zjednoczeniu Polski przez Władysława Łokietka terytorium dzielnicowe przyjęły w XIV wieku nazwę ziem a w XV – województw. W XVI wieku ukształtowały się powiaty. Koszyce wraz z okolicą znalazły się w powiecie proszowskim, który był częścią woj. krakowskiego. Za Nidzicą był powiat wiślicki, wchodzący w skład województwa sandomierskiego. Obydwa te województwa oraz lubelskie stanowiły Małopolskę (Polonia Minor – ta nazwa pojawiła się w XIV wie-



Rzeka Nidzica w Piotrowicach. Fot. R. Stojek



Granica gminy Koszyce przed mostem na Nidzicy w Piotrowicach. Fot. R. Stojek

ku). Tak ukształtowany podział terytorialny przetrwał do III rozbioru Polski w 1795 r.

Kiedy z dniem 1 stycznia 1999 roku zaczął funkcjonować nowy podział terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej, teren gminy Koszyce znalazł się ponownie w powiecie Proszowice. I znów Nidzica stała się granicą – wprawdzie na krótszym odcinku – między obecnymi województwami – małopolskim i świętokrzyskim.

Andrzej Bienias

Witów – gród nad Wisłą

Podróżując z Krakowa do Sandomierza, tuż przed Koszycami przejeżdżamy przez wieś Witów. Miejscowość pozornie jak setki innych, lecz podróżny, który zdecyduje się nieco zboczyć z trasy, zobaczyć może nie tylko malownicze zakola Wisły, ale przede wszystkim górującą nad okolicznym terenem tzw. ostrogę Witowską. Wysoki na 30 metrów cypel, stanowiący element wysokiej terasy wiślanej, oferuje wspaniałą panoramę na dolinę Wisły, Pogórze Wiślickie, czy Płaskowyż Tarnowski. Jednakże o wyjątkowości tego miejsca decydują nie tylko jego niewątpliwe walory widokowe. Prowadzone przez archeologów badania wykazały, że historia jego zasiedlenia sięga ponad 5000 lat wstecz. Ludzie obecni

byli na tym obszarze już od okresu neolitu, podobnie jak w epoce brązu, żelaza i w średniowieczu. Czy osiedlali się na ostrodze Witowskiej właśnie ze względu na widoki? Po części tak, gdyż tak doskonały punkt widokowy umożliwiał kontrolę wzrokiem nad rozległym obszarem. Z pewnością jednak nie był to czynnik jedyny. Wysoka, stroma skarpa, oferowała naturalne walory obronne, a dobre gleby w najbliższej okolicy i pastwiska w dolinie Wisły zapewniały idealne wręcz warunki do uprawy roli i hodowli zwierząt. Nie dziwi więc, że ostroga Witowska i jej okolice stanowiły przez tysiące lat magnes dla osadnictwa, będąc obecnie jednym ogromnym stanowiskiem archeologicznym.



Ryc. 1. Widok z lotu ptaka na tzw. ostrogę Witowską



Ryc. 2. Witów. Wał drewniano-ziemny kultury łużyckiej w trakcie wykopalisk

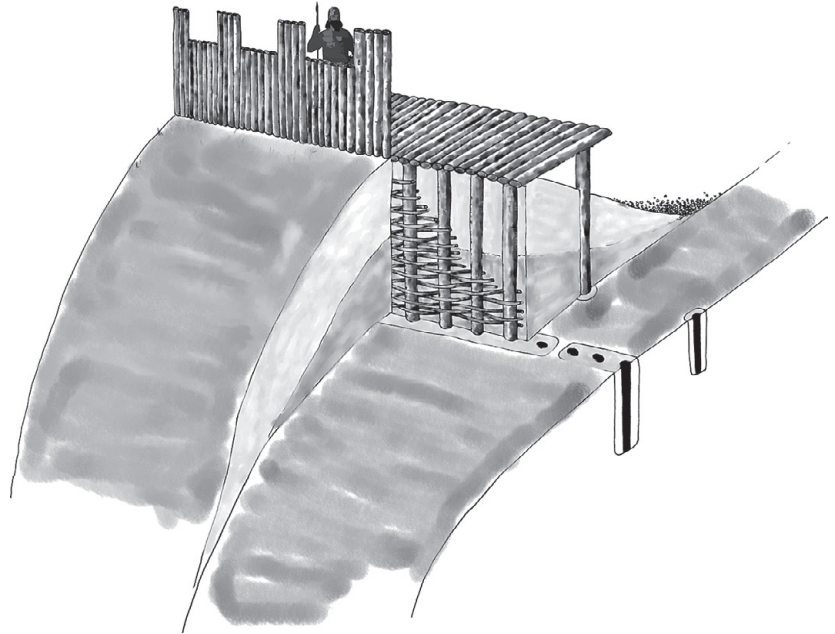
W ciągu ostatnich stu lat na terenie ostrogi Witowskiej wielokrotnie podejmowano poszukiwania archeologiczne, choć najczęściej miały one niewielki zasięg bądź ograniczone były do prospekcji powierzchniowej. Akcje wykopaliskowe podejmowane były między innymi w latach 60-tych i 80-tych XX wieku. Regularne, wieloletnie badania wykopaliskowe rozpoczęto w roku 2002 za sprawą badaczy z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, i kontynuowane są one po dziś dzień. Wyniki dotychczasowych badań pozwoliły wyróżnić na stanowisku szereg faz osadniczych.

Najmniej poznanym epizodem osadniczym jest ten najwcześniejszy, kiedy to cypel i jego okolice zamieszkały byli przez rolników i hodowców epoki neolitu. Kilkanaście fragmentów naczyń i przedmiotów kamiennych, mocno zniszczone pozostałości kurhanów, to wszystko co możemy przypisać społecznościom określanym przez archeologów mianem kultury pucharów lejkowatych (4000–3100 BC) i kultury ceramiki sznurkowej (3200–2300 BC). W najbliższym sąsiedztwie stanowiska w Witowie, mianowicie w Koszycach, natrafiono w trakcie prac archeologicznych na unikalny, bogaty pochówek zbiorowy kultury amfor kulistych (pierwsza połowa III tys.

przed Chr.), brak jednak jak dotąd dowodów na twierdzenie, że ludzie ci zamieszkiwali w tym okresie ostrogę Witowską. Najlepiej poznany epizod osadniczy przypada na epokę brązu, kiedy to cały cypel stał się obszarem intensywnego osadnictwa ludności kultury łużyckiej. W rejonie podkrakowskim pierwsi przedstawiciele tej kultury pojawili się około 1350 roku przed Chr. jako ludność napływowa (zapewne z terenu Górnego Śląska). Ta pierwsza fala emigrantów dotarła również do Witowa, gdzie osiedlili się oni na ostrodze Witowskiej i u jej podnóża. Pozostałości osady z tego okresu odkryto również w samych Koszycach. Czy pierwsi osadnicy przybyli na obszary wyludnione, czy też zastali tu poprzednich mieszkańców?

Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Do pojawienia się społeczności kultury łużyckiej, ten rejon Polski zasiedlony był przez przedstawicieli tzw. kultury trzcinieckiej. W Koszycach odkryto ślady jam gospodarczych, które można łączyć z fazą klasyczną kultury trzcinieckiej, brak natomiast na chwilę obecną przekonujących dowodów, że obszar ten był zamieszkały również w jej późnej fazie, kiedy to pojawili się osadnicy kultury łużyckiej. Nie można tego jednak całkowicie wykluczyć, zwłaszcza że tego typu sytuacja zaobserwowana została w wielu innych miejscach na obszarze podkrakowskim. Historia zasiedlenia ostrogi Witowskiej nie kończy się na wczesnej epoce żelaza. W późniejszych stuleciach, określanych przez archeologów jako okres wpływów rzymskich, teren ten w dalszym ciągu był intensywnie użytkowany przez człowieka. Jednym z najbardziej spektakularnych odkryć związanych z tym okresem jest skarb złotych monet rzymskich z pierwszej połowy V wieku naszej ery, znaleziony przypadkowo w roku 1928. O tym zaś, że cypel lub jego najbliższe okolice zasiedlony był również w średniowieczu, świadczy niewielkie cmentarzysko szkieletowe odkryte w zachodniej części cypla w roku 2003. Pozyskane w trakcie badań wykopaliskowych zabytki (m.in. srebrne monety króla Bolesława Śmiałego) pozwoliły stwierdzić, że cmentarz użytkowany był w okresie 2 połowa XI–XII wieku naszej ery.

Unikalność stanowiska nr 1 w Witowie nie polega jednak tylko na tym, że było ono zasiedlone przez kulturę łużycką nieprzerwanie przez wiele stuleci (1350–600 BC, a może i 500/400 BC). Na urodzaj-



Ryc. 3. Rekonstrukcja wału kultury łużyckiej na st.1w Witowie

nych lessach podkrakowskich sytuacja taka nie jest niczym zaskakującym. Wyjątkowym jest natomiast fakt, iż na przełomie epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (900–600 BC) osadę tę ufortyfikowano. Na chwilę obecną jest to jedyne znane grodzisko kultury łużyckiej w Zachodniej Małopolsce. Najbliższe grodziska z tego okresu znajdują się na terenie Śląska, czy w Polsce Środkowej. Wykorzystując naturalne walory obronne cypla mieszkańcy osady wzniesli wał odcinający zapewne wschodnią część cypla od ciągnącego się na zachód pasma wzgórz, czyli od strony z której dostęp do osiedla był najłatwiejszy. Nasyp wału zbudowano z ziemi, zaś w jego centrum



Ryc. 4. Witów st. 1. Kamienna forma odlewnicza do odlewania przedmiotów brązowych – kultura łużycka



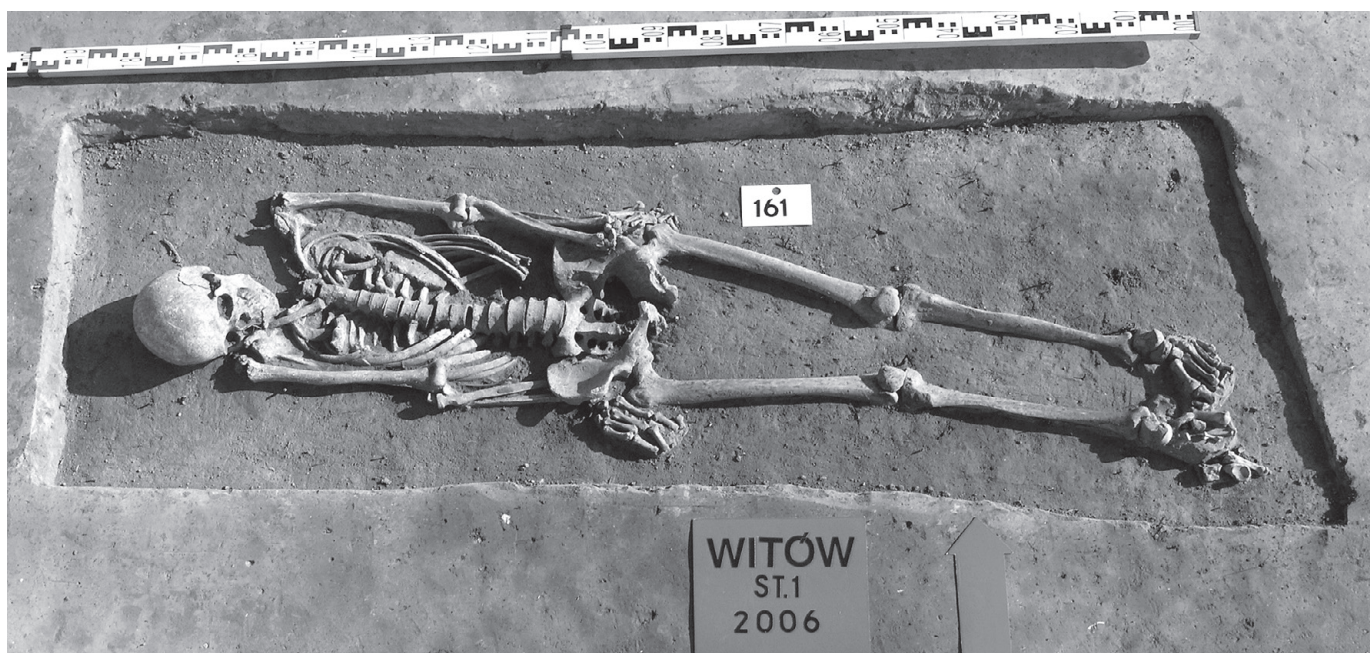
Ryc. 5. Witów st. 1. Brązowa ozdoba (skręt brązowy) kultury łużyckiej

znajdowała się palisada ze słupów drewnianych pomiędzy którymi przepleciono mniejsze gałęzie. Nasyp miał prawdopodobnie około 4 m wysokości, a zwieńczony był zapewne palisadą i pomostem podtrzymywanym od strony majdanu grodziska pojedynczymi słupami. Dodatkowo, by zwiększyć stromiznę na przedpolu wału, oskarpowano stok, zaś od strony majdanu zniwelowano teren pod zabudowę wewnętrzną grodu. Niestety właśnie ta wewnętrzna część grodu przylegająca bezpośrednio do wału została bezpowrotnie zniszczona w XX wieku, kiedy na terenie cypla istniała żwirownia. Rabunkowa wybiórka piasku ma miejsce do dnia dzisiejszego i była m.in. bezpośrednią przyczyną wznowienia prac archeologicznych na tym terenie w roku 2002 przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego,

które podjęto by zabezpieczyć obiekty archeologiczne przed całkowitą destrukcją.

W literaturze archeologicznej Witów wymieniany jest jako miejsce ufortyfikowane od lat 60-tych XX wieku, wtedy jednak poglądy te opierano na odkrytych wówczas w trakcie badań archeologicznych dwóch, równolegle biegnących dużych rowach (szerokości 5 m i głębokości do 3 m) we wschodniej części cypla. Na podstawie materiału zabytkowego ich wiek określono na okres 1350–1100 BC, czyli na sam początek osadnictwa łużyckiego w tym rejonie. Ich funkcja obronna jest jednak ciągle przedmiotem dyskusji i na chwilę obecną trudno ją bezspornie potwierdzić. Ciekawy jest natomiast fakt, że w roku 2015 w trakcie badań geomagnetycznych we wschodniej części cypla stwierdzono obecność wielu anomalii, które można interpretować jako pozostałość całego systemu rowów, z których jeden wyraźnie oddziela sam kraniec cypla od pozostałego terenu. Są to jednak jedynie wstępne wyniki, które wymagają potwierdzenia m.in. poprzez prace wykopaliskowe.

Ludność zamieszkująca grodzisko w Witowie zajmowała się głównie rolnictwem i hodowlą, przede wszystkim bydła. Rzecz jasna, obecne było również rzemiosło, obejmując zarówno codzienną wytwórczość na własne potrzeby (naczynia gliniane, przedmioty z kości, rogu, skóry, czy drewna), jak i produkcję przedmiotów brązowych, mających w owym czasie ogromną wartość zarówno materialną, jak i prestiżową. O istnieniu warsztatów odlewniczych



Ryc. 6. Witów st. 1. Pochówek wczesnośredniowieczny (przełom XI i XII wieku po Chr.)

świadczą pozostałości kamiennych form odlewniczych odkrytych w Witowie. Jako że Wisła pełniła wówczas ważną rolę szlaku komunikacyjnego, wydaje się dość prawdopodobne, że Witów musiał być istotnym punktem na tej trasie. W tym czasie jednym z największych i najprężniej rozwijających się centrów „świata łużyckiego” był Śląsk, skąd nowe idee i mody promieniowały na inne tereny. W Witowie związki z obszarami Śląska poświadczone są znacznie wyraźniej niż na innych osiedlach Zachodniej Małopolski. Dostrzec je można m.in. w zdobnictwie naczyń glinianych – pod koniec epoki brązu i we wczesnej epoce żelaza naczynia zdobione w stylu śląskim występują tu stosunkowo licznie. Koronnym dowodem na bliskie związki pomiędzy

oboma regionami jest konstrukcja wału drewniano-ziemnego chroniącego osadę w Witowie, który jest niemalże idealną repliką umocnień obronnych największego grodziska kultury łużyckiej w Polsce, w Łubowicach koło Raciborza.

Z powyższego przeglądu jasno wynika, że stanowisko archeologiczne w Witowie jest miejscem niezwykłym. Odsłaniane pieczołowicie przez archeologów zabytki i nawarstwienia odkrywają zapis wielu wieków, a nawet tysiącleci, osadnictwa ludzkiego na tym obszarze, czyniąc ostrogę Witowską unikatowym pomnikiem dziedzictwa kulturowego.

Anna Gawlik, Piotr Godlewski
Instytut Archeologii UJ

Ikona – wyjątkowe znalezisko na plebanii w Koszycach

Jest rok 2010. Ks. Kanonik Adam Pawlik, proboszcz parafii p.w. św. Marii Magdaleny w Koszycach – jako gospodarz tutejszej wspólnoty parafialnej, podejmuje decyzję o remoncie plebanii. Budynek ten wymagał już znacznie wcześniej remontu, ale zawsze były sprawy pilniejsze, które oddalały remont plebanii.

Remont rozpoczęto tradycyjnie od strychu. Pracownicy, którzy porządkowali strych natknęli się na dwie zniszczone deski pokryte malowidłem. Przeworność i zdrowy rozsądek tych ludzi spowodowały, że nie znalazły się one na śmietniku a trafiły do rąk proboszcza ks. Adama Pawlika, który jako znawca sztuki nawiązał kontakt z Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie – Wydziałem Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki. Już pierwsze badania tego znaleziska przeszły wszelkie oczekiwania. Okazało się, że jest to obraz sztalugowy na drewnianym podłożu a jego tytuł: „Ikona Chrystusa Pantokratora z grupy Deesis”. Czas powstania określa się na wiek XVI. Najczęściej twórcy ikon są nieznani – tak i w tym przypadku, autor tego dzieła jest nieznanymi.

W centrum kompozycji ikony Chrystus przedstawiony jest w postawie frontalnej jako postać majestatyczna. Wyraz twarzy jest surowy, dodatkowo tej surowości dodaje broda i długie falowane włosy opadające na prawe ramię. Głowę Chrystusa otacza nimb krzyżowy. Jest to typ przedstawiania „urody”



Chrystus Pantokrator



Obraz przed konserwacją

Chrystusa, który zrodził się pod wpływem obrazów syryjskich i podobizn starożytnych bogów greckich. Ten złoty nimb krzyżowy podzielony jest na siedem pól. W obrębie tych pól znajdują się trzy litery: „W”, „O”, „N” – Ho On. Litery te w greckim alfabecie oznaczają: „Ten który jest”. Litery nie są połączo-



Obraz podczas konserwacji

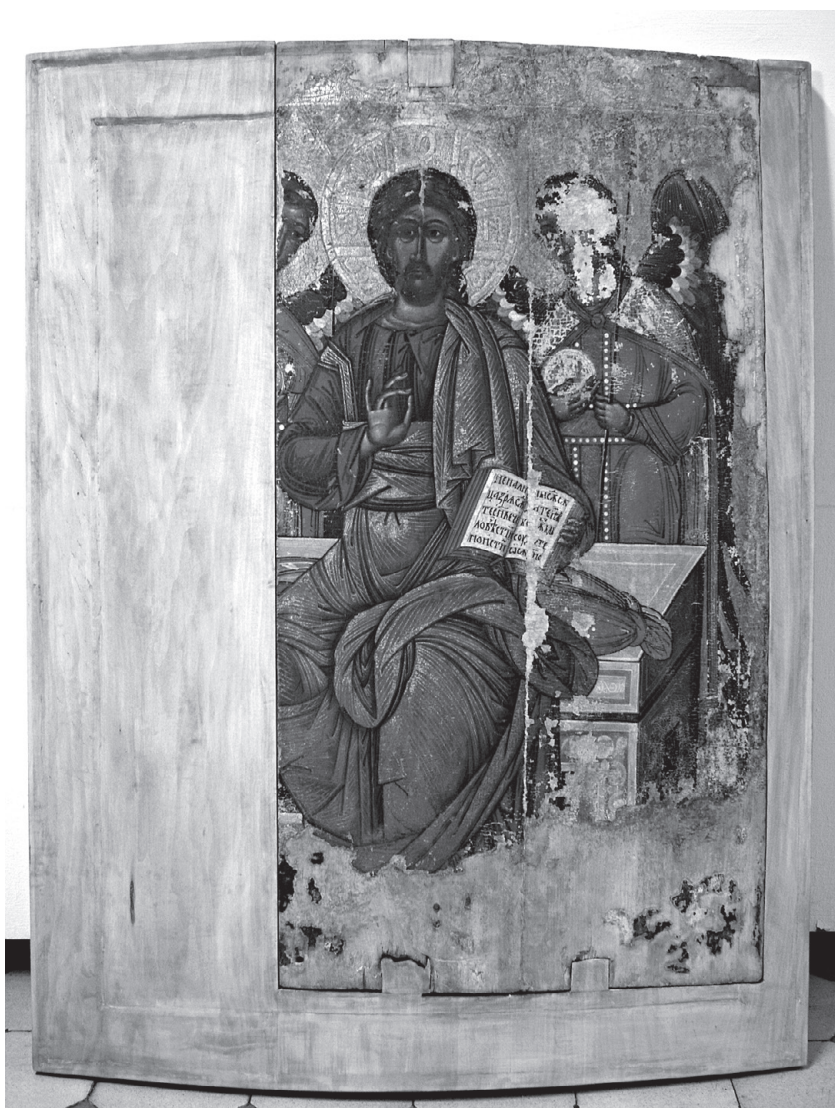
ne lecz rozdzielone od siebie polami wypełnionymi ornamentami roślinnymi. Podobny ornament w postaci wici znajduje się przy górnej krawędzi tła. Tego typu ornamenty występowały na szesnastowiecznych dziełach sztuki zachodnioeuropejskiej. Nad nimbem Pantokratora znajdują się dwa napisy:

z lewej strony napis IC natomiast z prawej XC, które są skrótami Jego imienia „Jezus Chrystus”. Monogram IC i XC można odczytać w układzie palców prawej dłoni, gdzie ręka jest zgięta w łokciu i przysunięta blisko ciała. Położenie dłoni znajduje się na środku torsu. Wzniesiona jest ona ku górze w geście błogosławieństwa. Palec serdeczny łączy się z kciukiem tworząc literę C. W zestawieniu z prostym małym palcem skierowanym ku górze oznaczają monogram IC. Natomiast prosty palec wskazujący wraz ze zgiętym palcem środkowym tworzą literę X – co w zestawieniu z palcem serdecznym złączonym z kciukiem oznacza monogram XC.

Dalszy opis tego tak ważnego dzieła sztuki i obiektu sakralnego będzie zaprezentowany w następnym numerze Gazety Koszyckiej.

Redakcja Gazety Koszyckiej pragnie wyrazić słowa wdzięczności, uznania i podziękowania ks. Kanonikowi Adamowi Pawlikowi, proboszczowi tutejszej parafii za przekazaną informację oraz materiały źródłowe dotyczące ikony – Serdeczne Bóg Zapłać.

Stanisław Szymański



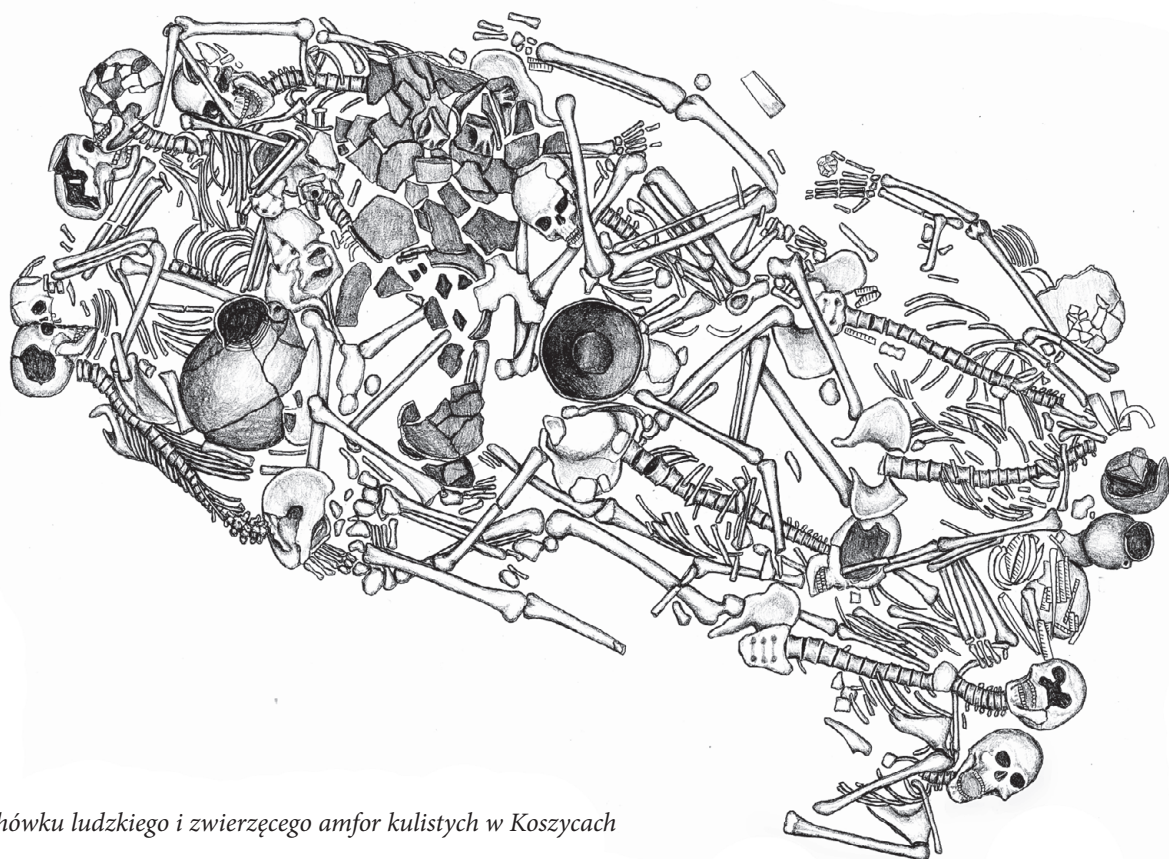
Obraz po konserwacji

Geneza grobu zbiorowego z Koszyc

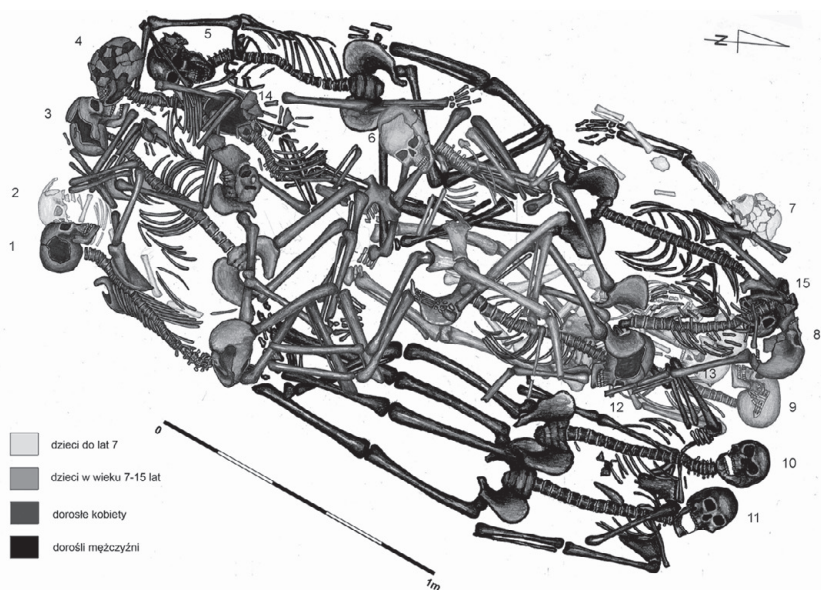
Kto zginął? Kto zabił? Czego dowiedzieliśmy się o zmarłych pochowanych w grobie zbiorowym kultury amfor kulistych z Koszyc

Na pozostałości niezwyklej obiekty obrzędowo-sepulkralnego kultury amfor kulistych archeolodzy natknęli się w 2011 roku podczas badań ratowniczych związanych z budową kanalizacji w Koszycach, pow. proszowicki. Znaleździło to zostało szczegółowo opisane w Gazecie Koszyckiej (nr 2/56 z lipca 2012 roku, „Odkrycie grobu zbiorowego kultury amfor kulistych w Koszycach”). Zabytki i szczątki ludzkie pochodzące z grobu w Koszycach stały się tematem interdyscyplinarnego opracowania realizowanego przez Stowarzyszenie Archeologów Terenowych „Stater”, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach organizowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa programu „Dziedzictwo kulturowe” priorytet 5 „Ochrona zabytków archeologicznych” („Opracowanie bioarcheologiczne grobu zbiorowego KAK z Koszyc”). W jego efekcie powstała książka „Koszycy

stanowisko 3. Przemoc i rytuał u schyłku neolitu”. Pochówek z Koszyc stał się także tematem wystawy otwartej pierwotnie w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, pokazywanej następnie w kolejnych miastach Polski. W grudniu 2016 roku wystawa ma na stałe zawitać do Muzeum Ziemi Koszyckiej.



Plan pochówku ludzkiego i zwierzęcego amfor kulistych w Koszycach



Podział wiekowy i płciowy zmarłych pochowanych w grobie



Zróźnicowanie haplotypów mitochondrialnego DNA osób pochowanych w grobie. Osoby oznaczone tym samym kolorem wykazują pokrewieństwo. Dla osób oznaczonych kolorem szarym nie udało się określić haplotypu mtDNA

W ramach realizowanego projektu wykonano cały szereg analiz: stylistyczno-chronologiczną zabytków archeologicznych, traseologiczną, antropologiczną, archeozoologiczną, paleobotaniczną, sądowo-lekarską obrażeń widocznych na szkieletach zmarłych, mitochondrialnego DNA zmarłych, mineralogiczno-petrograficzną naczyń ceramicznych, petrograficzną wyrobów kamiennych, izotopów tlenu w kościach ludzkich oraz izotopów węgla i azotu w kościach ludzkich i zwierzęcych. Wykonano także datowanie radiowęglowe próbek pobranych z obu grobów.

Na podstawie uzyskanych wyników ustalono, że pochówki w Koszycach powstały w okresie pomiędzy rokiem 2875 a 2670 p.n.e. Do grobu 523 złożono

15 osób w zróżnicowanym wieku (kobiet mężczyzn i dzieci). Towarzyszyło im bogate wyposażenie, w skład którego weszło 88 przedmiotów: naczyń, ozdób i narzędzi. Przy grobie ludzkim odkryto pochówek zwierzęcy zawierający szkielety 7 świń w różnym wieku (zachowane w całości lub fragmentarycznie). Szczątkom zwierząt towarzyszyło wyposażenie w postaci amfory glinianej i trzech fragmentów kamiennych płyt szlifierskich.

Na czaszkach wszystkich zmarłych ludzi widoczne są ślady uderzeń zadanych różnymi narzędziami, najczęściej siekierą krzemienią. Tylko jedna czaszka nosi ślady włamań dokonanych przy pomocy okrągłego w przekroju narzędzia w typie pałki lub maczugi. Wszystkie obrażenia zlokalizowane na powierzchniach bocznych, tylnych i przednich czaszek. Celem tych ciosów było nie tylko uśmiercenie, ale również rytualne otwarcie głów (zapewne uzyskanie dostępu do mózgów zmarłych). Czaszki dwóch kobiet noszą ponadto ślady działania ognia, co może wskazywać na obecność zwyczaju rytualnego kanibalizmu.

Nie można jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy ludzie pochowani w grobie 523 padli ofiarą przemocy użytej przez obcych napastników, a następnie jedynie pogrzebani przez członków swojej społeczności, czy też zostali uśmierceni, zapewne w celach rytualnych, przez swoich pobratymców.

Badania mitochondrialnego DNA wykonano w celu ustalenia pokrewieństwa osób pochowanych w grobie. Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że trzy dojrzałe kobiety (osobniki nr 1, 3 i 12) były swoimi siostrami, poślubionymi przez jednego mężczyznę. Dwoje dzieci (nr 6 i 9), a zapewne także osobnik nr 2, mogło być ich potomstwem. Do roli głowy rodziny predestynowany jest jeden z dwóch dorosłych mężczyzn (nr 11 lub 15). Wyniki sekwencjonowania mtDNA pozwoliły nam także stwierdzić, że wśród pochowanych w Koszycach osób znajdowali się zarówno potomkowie pierwotnych łowców i zbieraczy zamieszkujących Europę w starszej epoce kamienia, jak osoby których

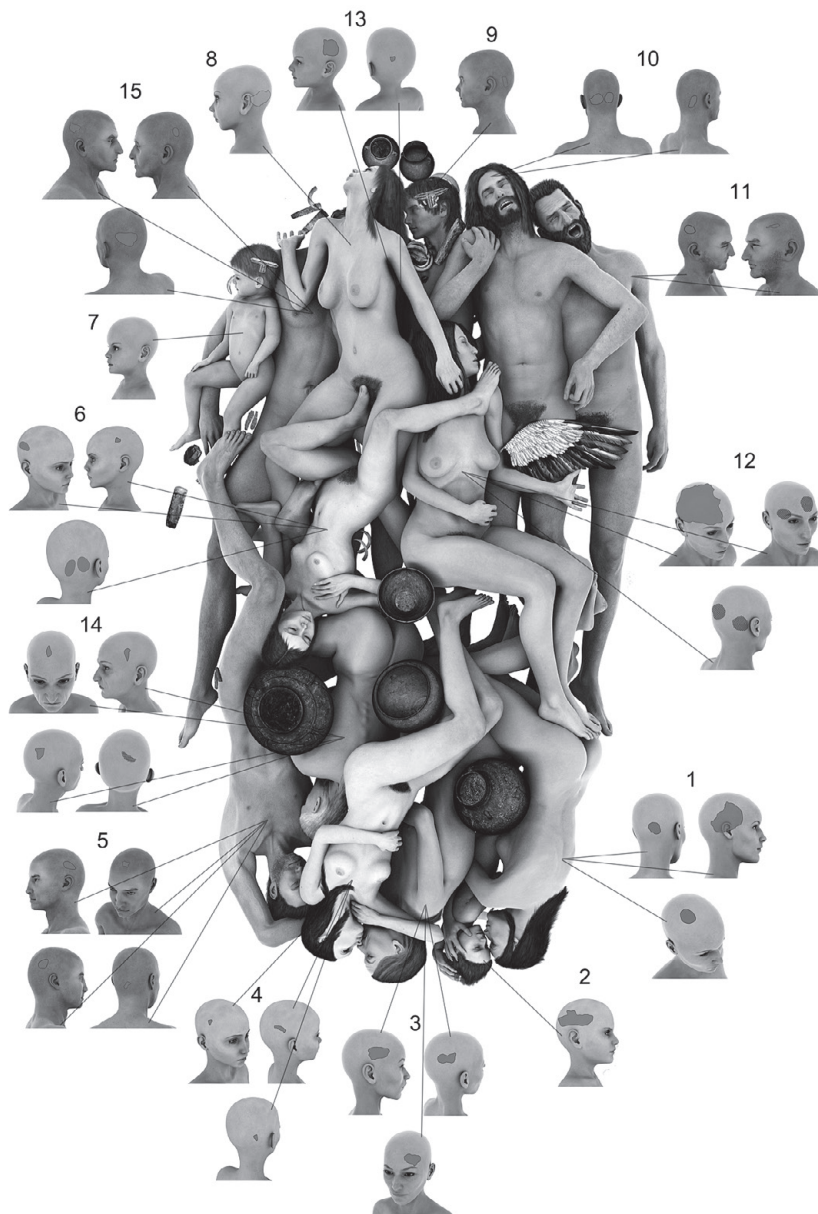
przodkowie przybyli w okresie wczesnego neolitu z terenów położonych na południe od Karpat.

Dzięki analizom stabilnych izotopów węgla i azotu uzyskano informacje na temat diety ludzi pochowanych w grobie 523. W okresie dziecięcym dieta mężczyzn i kobiet nie różniła się zasadniczo. W okresie dorosłości mężczyźni odżywiali się jednak bogatszym w białko pożywieniem. Wykreślone dla dzieci pochowanych w grobie zbiorowym krzywe indywidualne obrazujące zmiany żywieniowe w trakcie rozwoju danego osobnika pozwoliły stwierdzić, że dzieci pochowane w grobie zbiorowym z Koszyc były wyłącznie karmione naturalnie do około 6 miesiąca życia, a wzbogacanie diety następowało już w drugim jego półroczu.

Z kolei analiza stabilnych izotopów tlenu potwierdziła pochodzenie wszystkich członków badanej społeczności z tego samego obszaru.

Podstawowym problemem dotyczącym kompleksu sepulkralnego z Koszyc jest jego funkcja. Czy jest to wyłącznie pochówek czy raczej obiekt rytualny związany z obrzędami w trakcie których dochodziło do składania ofiar z ludzi i zwierząt? Okres, na który datowane są obiekty z omawianego tu stanowiska, dostarcza wielu przykładów tego rodzaju ofiar. Należy przy tym zaznaczyć, że przykłady ofiar z ludzi i zwierząt są jednak często związane z kontekstem funeralnym, były bowiem składane wraz z pochówkiem wybranych członków społeczności. Bez wątpienia, do powstania zbiorowego grobu ludzkiego nr 523 z Koszyc doszło po jednoczesnej śmierci wielu osób, czy to w wyniku działań czynników zewnętrznych (np. zbrojnych konfliktów), czy też wskutek ich ofiarowania sankcjonowanego wyznawanymi przez lokalną społeczność kultury amfor kulistych wierzeniami.

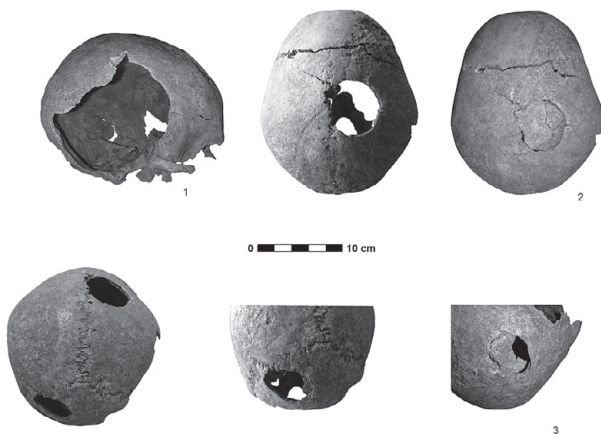
Urazy widoczne na czaszkach z Koszyc powstały w wyniku ciosów zadanych unieruchomionym ofiarom. Ich charakter pozwala sądzić, że celem zadanych ciosów nie mogło być wyłącznie uśmiercenie ofiar. Jest mało prawdopodobne ażeby napastnicy poświęcili aż tak dużo uwagi na zadanie rozległych



Rekonstrukcja ułożenia ciał ludzkich w grobie wraz z zaznaczeniem rozpoznanych urazów czaszek

obrażeń zabijanym osobom. Należy zatem przyjąć, że to ciała zmarłych stały się obiektem rytuału polegającego na otwarciu czaszek. Rozbudowane rytuały dokonywane na zwłokach lub też w trakcie uśmiercania osobników z Koszyc są potwierdzone również przez innego rodzaju zabiegi, polegające na nadpaleniach czaszek osobników nr 12 i 14. Tego rodzaju praktyki są znane także z innych grobów kultury amfor kulistych. Nie można wykluczyć, że miało to związek z rytualnym kanibalizmem, co było już wielokrotnie sugerowane w literaturze przedmiotu. Zwłaszcza przypadek czaszki szkieletu nr 12 – intensywnie przepalonej, a następnie pozbawionej dużej części prawej kości ciemieniowej, skroniowej oraz czołowej – przemawia za tezą o pojawieniu się zachowań antropofagicznych.

Podsumowując rozważania dotyczące genezy grobu zbiorowego z Koszyc musimy przedstawić dwie hipotezy. Według pierwszej z nich osoby pochowane w obiekcie 523 zostały zabite przez swych pobratymców, którzy wypełnili w ten sposób rytualny akt, który odzwierciedlał sferę wierzeniową



Przykłady obrażeń wywołanych ciosami krzemiennych siekier widoczne na ludzkich czaszkach

ich społeczności. Można także rozważyć ewentualność, że większość (14?) osób spośród pochowanych w grobie została uśmiercona w ramach obrzędu związanego z pochówkiem jednej tylko osoby.

Druga hipoteza zakłada, że osoby pochowane w grobie w Koszycach zostały zabite przez obcych, wskutek międzygrupowego konfliktu. Napastnicy mogli przy tym być nosicielami takiej samej kultury materialnej jak ich ofiary (kultura amfor kulistych), jak i prezentować odmienny model kulturowy, wiązany już ze schyłkowym neolitem (kultura ceramiki sznurowej). Obie te możliwości są dopuszczalne, zważywszy na stan naszej wiedzy na temat chronologii odcinka pradziejów zachodniej Małopolski, do którego odnoszony jest obiekt z Koszyc. Pochówku zmarłych (poległych) musieli jednak dokonać członkowie ich własnej grupy.

Marcin M. Przybyła
Piotr Włodarczak
Anita Szczepanek

ŚRODOWISKO, EKOLOGIA Z ekologią na TY

Gmina Koszyce w ramach projektu pn. „Z ekologią na TY – edukacja ekologiczna na terenie gminy Koszyce” i otrzymanej dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie ogłosiła Konkurs Ekologiczny dla Szkół z Gminy Koszyce.

Konkurs obejmował następujące etapy:

1. „Pisanie listów do ziemi” oraz konkurs plastyczny pt. „Szanuj przyrodę las i wodę” – dla przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych klas I–III.
2. Plakat na temat „Kochasz dzieci nie pal śmieci.” – dla uczniów klas IV–VI oraz test wiedzy ekologicznej.
3. Prace plastyczne na temat: „Drugie życie butelki pet” oraz test z ochrony przyrody.

W ramach zadań tego projektu zorganizowano w sobotę, 26 września

2015 r. o godzinie 15⁰⁰ w Muzeum Ziemi Koszyckiej Piknik Ekologiczny, który poprowadził Dyrektor Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Boducha Pan Stanisław Szymański. Honorowymi gośćmi byli Pan Stanisław Rybak Wójt Gminy Koszyce oraz Pan



Uczestnicy pikniku

Tadeusz Nawrot Przewodniczący Rady Gminy Koszyce, Pani Jolanta Chłopek – Sekretarz Gminy. Na Pikniku obecni byli pracownicy Urzędu Gminy Koszyce, sołtysi, radni, dyrektorzy szkół oraz nauczyciele, strażacy, przedstawiciele stowarzyszeń, UTW, młodzież szkolna, rodzice.

Piknik rozpoczął się wykładem na temat odnawialnych źródeł energii, który poprowadził Pan Ireneusz Pokigo.

Następnie swoje umiejętności zaprezentowali uczniowie Szkoły Muzycznej I stopnia w Koszycach.



Uczniowie Szkoły Muzycznej I stopnia w Koszycach, którzy wystąpili na pikniku

Po zakończeniu występów ogłoszone zostały wyniki Konkursu Ekologicznego przeprowadzonego w Centrum Oświatowym w Koszycach i Szkole Podstawowej w Książnicach Wielkich.

Klasa „0” – Wyróżnienia: Sandra Mendalska, Natasza Rybak, Anna Gajówka.



Wyróżnione dzieci z klasy „0”

Kategoria LISTY DO ZIEMI:

Klasy I–III: Oliwia Wilk, Weronika Przytuła, Anna Mykała, Oliwia Wojtas.

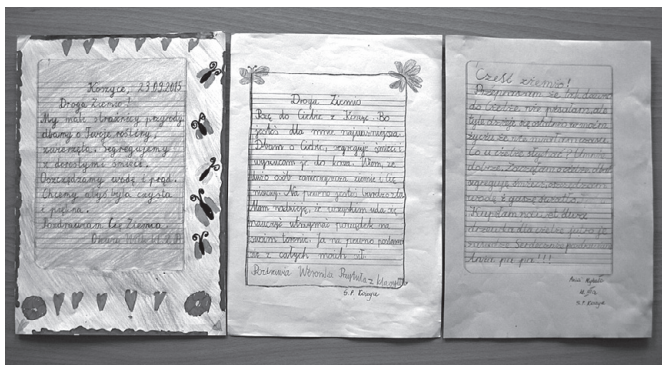
Kategoria PRACE PLASTYCZNE:

Klasy I–III: Mateusz Rawecki, Oliwier Nowicki, Dawid Gawron, Amelia Ilga, Julia Wojtusik, Gabriela Chmura.

Wyróżnienia: Natalia Zając, Igor Rusiecki, Wiktor Pałasz, Marlena Wilk, Magdalena Wojtusik.



Prace konkursowe dzieci



Prace konkursowe dzieci

Klasy IV–VI: Jakub Szczęsny, Maria Pawełek, Aleksandra Śmiałek, Dawid Grzyb, Kacper Kołodziej, Karolina Nowińska.

Wyróżnienia: Klaudia Kalina, Julia Szczęsna, Emilia Kwaśniewska.

Gimnazjum:

Kategoria PRACE PRZESTRZENNE:

Julia Jagła, Wiktoria Maj, Aleksandra Maj.

Wyróżnienia: Julia Stalmach, Aleksandra Czechowska, Julia Pokigo.

Kategoria TEST Z WIEDZY EKOLOGICZNEJ:

Martyna Cisak, Martyna Podedwórny, Dominik Machnik, Patrycja Gaweł, Jakub Szczęsny.



Prace konkursowe dzieci

Kategoria TEST Z OCHRONY PRZYRODY:

Małgorzata Piecuch, Mateusz Ziętara, Wiktoria Maj, Anna Strączek, Aleksandra Książek.

Na pikniku wręczono nagrody uczestnikom konkursu na „Najładniejszy, tradycyjny ogródek wiejski 2015 w Gminie Koszyce”.

Wyniki konkursu:

I miejsce – Mariola Ciochoń.

II miejsce – Władysława Pilatowicz i Beata Winiarska.

III miejsce – Małgorzata Nawrocka.

Wyróżnienie za nowoczesne formy zagospodarowania terenu otrzymały: Jolanta Dzik, Marzena Jurek, Aldona Rusiecka.



Ogródek Pani Marioli Ciochoń

W trakcie trwania pikniku przeprowadzono także konkursy: na „Piosenkę lub wiersz o ekologii”, na „Eko-potrawę” (z warzyw i owoców), na „Zdrową kanapkę do szkoły” oraz turniej wiedzy ekologicznej: „Prawidłowa segregacja śmieci” nad którym czuwali uczniowie z Centrum Oświatowego w Koszycach.

Uczestnikom poszczególnych konkursów zostały wręczone nagrody.

Podczas pikniku można było również degustować potrawy ekologiczne, które zostały przygotowane przez Stowarzyszenia Gminy Koszyce: Stowarzyszenie „Koło Gospodyń Wiejskich Łapszów”, Stowarzyszenie „Włostowice Przyszłość”, Stowarzyszenie „Nadwiślanie Malkowice-Siedliska”, „Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jaksice”, „Stowarzyszenie Kobiet Kreatywnych Gminy Koszyce”, Stowarzyszenie „Sokołowianie Razem”, „Babskie Fajfy- Koszyce”. Mimo niesprzyjającej pogody nie zabrakło chętnych do zwiedzania stoisk z „eko-potrawami” i zdrowymi kanapkami oraz ich degustacji.



Stoiska z ekologiczną żywnością przygotowane przez stowarzyszenia z gminy Koszyce

W dniu 2 października 2015 r. odbyła się wycieczka dla dorosłych do Centrum Energii Odnawialnej AGH w Miękinie k/Krzeszowic. Zwiedziliśmy Laboratorium AGH, pompy ciepła, panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne oraz poznaliśmy technologię produkcji pelletu.

Bożena Morsztyn



Stoiska z ekologiczną żywnością przygotowane przez stowarzyszenia z gminy Koszyce



Komisja wręcza nagrody stowarzyszeniom, na zdjęciu Stowarzyszenie „Włostowice Przyszłość”



Laboratorium Edukacyjno-Badawcze Odnawialnych Źródeł i Poszanowania Energii AGH w Miękinii

Susza odsłania ciekawe znaleziska

Wyschnięte cieki wodne to już nie tylko widok z dalekich krajów Afryki. Problem suszy zaczyna dotykać wielu terenów w Polsce. Widać to szczególnie na „królowej” naszych rzek – Wiśle. Nikt by nie przypuszczał, że kraj, który kilka lat temu borykał się z ogromnymi powodziąmi (w 1997 i 2010 roku) ma teraz niedobór wody. Z badań ekspertów wynika, że Polska ma tyle samo wód gruntowych co Egipt i Hiszpania, kraje, które w lecie nękane są przez suszę. Według informacji Instytutu Gospodarki Wodnej na mieszkańca Polski przypada statystycznie 1580 m³ wody a średnia europejska wynosi 4560 m³.

Opadające wody Wisły odsłaniają ogromne łachy żwirowego dna z których wyłaniają się przeróżne rzeczy – zatopione przed setkami lat dęby, zwykle śmieci, ale także cenne znaleziska w postaci kości prehistorycznych zwierząt. Na terenie gminy Koszyce wielokrotnie znajdowano kości mamutów, niedźwiedzi jaskiniowych itp. Tak było także podczas tegorocznej suszy. Mieszkaniec Sokołowic p. Rafał Banach we wrześniu br. na takiej właśnie żwirowej łasze w miejscowości Sokołowice w rejonie mostu odnalazł zęby oraz kilka kości mamuta. Znalezisko przekazał do Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Sta-



Stan wody na Wiśle w Sokołowicach podczas powodzi w 2010 r. Fot. R. Stojek



Stan wody na Wiśle w Sokołowicach – październik 2015 r. Fot. R. Stojek



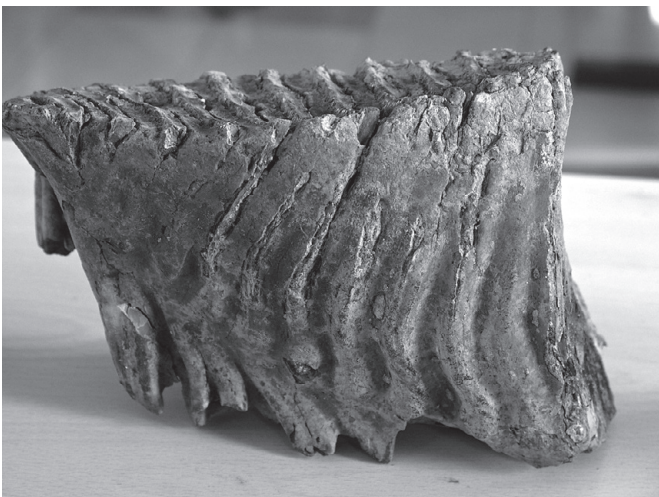
Ujście rzeki Szreniawy do Wisły. Fot. R. Stojek

niśława Boducha w Koszycach. Dyrekcja Muzeum powiadomiła o znalezisku Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Ryszard Stojek



Ząb mamuta. Fot. R. Stojek



Fragment kości mamuta. Fot. R. Stojek



Ząb mamuta. Fot. R. Stojek



Kości mamuta znalezione przez p. Rafała Banacha i przekazane do Muzeum Ziemi Koszyckiej. Fot. R. Stojek

KULTURA, EDUKACJA, SPORT

Żyjmy zdrowo na sportowo

O tym jak duże i istotne znaczenie dla zdrowia ma aktywny tryb życia i świadomość dotycząca szkodliwości palenia papierosów mają mieszkańcy powiatu proszowickiego, gdzie od miesiąca lutego 2015 r. starostwo realizuje projekt pt.: „Promocja zdrowia poprzez wdrożenie programów profilaktycznych, w tym badań przesiewowych i diagnostyki oraz działań edukacyjnych o tematyce zdrowotnej w celu zmniejszenia poziomu zachorowalności i śmiertelności z powodu nowotworów płuc i oskrzeli w powiecie proszowickim”.

Projekt realizowany jest w kilku kierunkach:

1. Spotkania edukacyjne – gdzie wyznaczeni animatorzy na spotkaniach w szkołach, świetlicach wiejskich przedstawiają i omawiają zagrożenia dotyczące palenia papierosów i wpływu nikotyny oraz zawartych w nich substancji na organizm a także roli aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania.
2. Wywiady wśród mieszkańców, które mają na celu określić poziom świadomości lokalnego społeczeństwa na temat zachorowalności i śmiertelności z powodu nowotworów płuc i oskrzeli w powiecie proszowickim.
3. Cykl imprez sportowych propagujący aktywny, zdrowy tryb życia, sposób życia przez ruch, wy-

siłek fizyczny i sport. Do tej pory w ramach tego punktu odbył się:

- Powiatowy Turniej Tenisa Stołowego w trzech kategoriach wiekowych: uczniów i uczennic gimnazjów, szkół średnich oraz kategorii Open. Celem turnieju była popularyzacja tenisa stołowego, propagowanie zdrowego stylu życia, aktywne spędzanie czasu wolnego oraz integracja mieszkańców naszego powiatu. Turniej odbył się w Miejskiej Hali Sportowej w Proszowicach i trwał dwa dni.
- Bieg po zdrowie ulicami Proszowic – miłośnicy biegania spotkali się, aby na dystansie 2000 m w sposób aktywny przyłączyć się do akcji „Żyjmy zdrowo na sportowo”. O godz. 12.15 starosta wystrzałem z pistoletu dał znak do startu. Wszyscy uczestnicy biegu otrzymali pamiątkowe koszulki.
- Festyn rodzinny na stadionie Miejskim w Proszowicach. Propagatorzy zdrowego, aktywnego stylu życia mieli możliwość rywalizować w konkurencjach siłowych, zwinnościowych, zręcznościowych i szybkościowych. Największą popularnością cieszyły się: zwinnościowy tor przeszkód, wyciskanie na ławeczce, pchnięcie kulą, rzut piłką lekarską w parach.

Zwycięzcy poszczególnych konkurencji otrzymali pamiątkowe dyplomy, a wśród uczestników rozlosowano atrakcyjne nagrody rzeczowe.

- 2 wycieczki rowerowe: pierwsza na trasie Proszowice – Koszycy – Nowe Brzesko – Proszowice. Rajd został uroczystie rozpoczęty przez Starostę Proszowickiego Grzegorza Pióro, wystartował tuż przed godziną 11 przed hali sportowej w Proszowicach. Uczestnicy, ubrani w odblaskowe kamizelki z emblematami projektu, ruszyli w stronę Koszyc. Rowerzyści jechali w kilkunastoosobowych grupach, prowadzeni przez ani-



Uczestnicy projektu z opiekunami

matorów sportowych projektu „Akcja Zdrowie!” i eskortowani przez wozy techniczne, pojazdy Straży Pożarnej oraz karetkę pogotowia. W Centrum Oświatowym w Koszycach czekał na nich dwugodzinny odpoczynek i poczęstunek. Jazda na rowerze nie nadszarpnęła bardzo sił uczestników imprezy – wielu z nich wzięło udział w naprędce zorganizowanym meczu piłki nożnej. Swoich amatorów znalazły również piłki do koszykówki i siatkówki. Około godziny 14 rowerzyści ruszyli w dalszą drogę do Nowego



Uczestnicy projektu z opiekunem p. Markiem Szymańskim

Brzeska. To był najtrudniejszy odcinek wycieczki. Uczestnicy musieli zmierzyć się z lekkim, jednak wiejącym w twarz wiatrem oraz z kilkoma wymagającymi wysiłku podjazdami. Tym niemniej peleton bez przeszkód dotarł na festyn z okazji Dni Nowego Brzeska, gdzie reprezentujący „Akcję Zdrowie!” koordynatorzy: dr Wojciech Skucha i Łukasz Szaporów zaprezentowali cele i przesłanie projektu licznie zebranym mieszkańcom miasta i okolic. Trzeci, a zarazem ostatni, piętnastokilometrowy odcinek udało się mimo całodziennego zmęczenia pokonać sprawnie i w bardzo dobrym tempie. Uczestnicy wycieczki w doskonałych humorach powrócili na miejsce startu. Druga wycieczka wiodła trasą: Proszowice – Bolów – Proszowice. Tym razem trasa była krótsza i wyniosła około 35 kilometrów. Wycieczka rozpoczęła się w Proszowicach przy Obiekcie Sportowo Rehabilitacyjnym Gminy Proszowice (hala sportowa) o godzinie 13³⁰. Biorący udział w rajdzie przejechali trasą: Proszowice – Bolów (Gmina Pałecznicza) – Proszowice. Organizatorzy imprezy zapewnili uczestnikom poczęstunek, suchy prowiant oraz napoje, a przede wszystkim dobrą zabawę. Całą wycieczkę uatrakcyjniły odbywające się w Bolowie dożynki, a zwłaszcza dobra kuchnia pań z koła gospodyń.

- Turniej koszykówki i siatkówki w Piotrkowicach Małych dla uczniów i uczennic gimnazjów oraz szkół średnich. Młodzież z gimnazjów i szkół średnich rywalizowała w trzech konkurencjach sportowych na obiektach

sportowych w Piotrkowicach Małych. Drużyny męskie rywalizowały w koszykówkę na boisku o sztucznej nawierzchni, dziewczęta w siatkówkę na sali gimnastycznej i zespoły mieszane (2 chłopców i 2 dziewczyny) w siatkówkę plażową. Każda ze szkół w ramach realizowanego projektu przed pierwszym gwizdkiem sędziego otrzymała sprzęt sportowy w postaci piłek do koszykówki i siatkówki oraz 2 zestawy koszulek z logo projektu, w których uczestniczyli w grze. W przerwach między meczami uczestnicy mogli skosztować specjałów kulinarnych przygotowanych przez uczniów technikum – kierunku technik żywienia i usług gastronomicznych.

W projekcie nie mogło zabraknąć również młodzieży z Gimnazjum z Centrum Oświatowego w Koszycach. Od wielu lat nasza młodzież czynnie uczestniczy w sportowym życiu gminy, powiatu i województwa zaznaczając swoją obecność dobrymi wynikami sportowymi. Dlatego z tak dużą ochotą przyłączyliśmy się do „Akcji Zdrowie – Żyjmy zdrowo na sportowo” propagując aktywny, zdrowy tryb życia, życia bez papierosów, nikotyny i używek.

Dlatego wszystkich miłośników aktywności ruchowej zapraszamy na kolejne imprezy organizowane w ramach projektu:

- Halowy turniej piłki nożnej
- Turniej piłki siatkowej
- Manifestacyjny marszobieg uliczny na trasie Koszyce – Proszowice

Marek Szymański

Alkohol oszukuje Ciebie i Twoją rodzinę

„Alkohol oszukuje Ciebie i Twoją rodzinę. Skończ z problemem – szukaj rozwiązania!”

2 lutego 2011 r. przy Urzędzie Gminy w Koszycach, z inicjatywy Wójta Gminy Koszyce Stanisława Rybaka, przy współudziale GOPS, został utworzony Punkt Motywacyjno-Informacyjny dla uzależnień od alkoholu. W tym Punkcie został zatrudniony instruktor terapii uzależnień, który przyjmuje w siedzibie Urzędu Gminy w każdy czwartek miesiąca w godz.: 8³⁰–11³⁰, zajmujący się następującą problematyką:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób współuzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- rozwiązywanie problemów alkoholowych, art. 13 i 15 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Punkt współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją i wieloma stowarzyszeniami na terenie gminy.

Początki pracy Punktu były trudne. Osoby z problemem alkoholowym niechętnie chciały korzystać z porad udzielanych na temat choroby alkoholowej i jej leczenia. Można z całą pewnością stwierdzić, że w chwili obecnej społeczeństwo jest otwarte na pro-

blem alkoholu w swoich rodzinach. Nie ma czwartku, by do tego Punktu nie zgłaszały się osoby, które mają problem, ale też ich najbliżsi szukający możliwości ich leczenia.

Od początku bieżącego roku Punkt odwiedziło około 30 osób, którym udzielono 78 porad. Choroba alkoholowa jest chorobą nieuleczalną, ale kiedy przestaje się pić to można z nią żyć i funkcjonować w społeczeństwie. Muszę stwierdzić, że udało się powstrzymać chorobę (utrzymać abstynencję) u 5 osób z terenu naszej gminy. Jest to sukces tych osób i zasługa w małej części Punktu. Jak oświadcza jedna z osób uzależnionych – p. Marian – dzięki sobie i przy współpracy z Punktem, utrzymuje abstynencję już 3 lata, stwierdzając jednocześnie, że taki Punkt jest potrzebny w gminie. Jak stwierdza p. Leszek, też ma abstynencję 3-letnią i ściśle współpracuje z Punktem. Ponadto instruktor terapii ściśle współpracuje z Centrum Oświatowym w Koszycach, prowadząc pogadanki z młodzieżą i rodzicami na temat spożywania alkoholu i jego wpływu na organizm człowieka.

PAMIĘTAJ!

„Alkoholizm to jedyna choroba, która będzie Ci wmawiać, że na nią nie chorujesz. Trzeźwość to najwspanialszy prezent, jaki w życiu możesz dostać”.

Mieczysław Domagała

Od Redakcji

Drodzy Czytelnicy,
trzymacie w rękach numer Gazety Koszyckiej, który w dużej mierze został stworzony przez wielu z Was. Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy na bieżąco przesyłają nam relacje i artykuły. W miarę możliwości i miejsca zamieszczamy je w kolejnych numerach.

Dziękujemy za wszystkie dobre słowa i opinie, szanujemy uwagi i sugestie. Prosimy pisać, dzwonić, wysyłać maile. Czekamy na Wasze opinie, pomysły, propozycje, zdjęcia.

Zaproponowana wewnętrzna budowa czasopisma, oparta na stałych działach: *Aktualności*; *Społeczeństwo obywatelskie*; *Historia*; *Środowisko*,

ekologia; *Kultura*, *edukacja*, *sport* nie wyklucza równocześnie jego otwartej formuły.

Życzymy miłego wypoczynku i udanej lektury Gazety Koszyckiej.

Dzwoncie: 41 351 40 48 w. 26

lub piszcie: promocja@koszyce.gmina.pl

GAZETA KOSZYCKA – członek Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej.
Redagują:
Teresa Molenda, Stanisław Szymański, Adam Andrzej Gąsior, Olga Kabat, Ryszard Stojek.
Materiały i korespondencje prosimy przekazywać do Urzędu Gminy w Koszycach, ul. Elżbiety Łokietkówny 14, tel. (41) 3514048 w. 26, e-mail: promocja@koszyce.gmina.pl
Gazeta Koszycka dostępna jest także na stronie: www.koszyce.gmina.pl
Autorom honorariów nie płacimy. Sygn. akt: INs-Rej-Pr 7/95 Sąd Wojewódzki w Kielcach.
Egzemplarz bezpłatny.
Skład: Jacek Stojek. Druk: Brzeska Oficyna Wydawnicza, Brzesko